

TRIBUNA

ŠTEVILKA 7 – LETNIK 35 – CENA 50 DIN

PARTIZANI
ZAVEZNIKI ČETNIKI

NARODNA SPRAVA?

TRIBUNA

Uvodnik

Novo novo novo vrijeme

Bližajo se volitve na vseh ravneh našega sistema. Dobili smo celo novega (edinega) kandidata za predsednika ZIS-a, ki smo mu vsi (prav vsi in še tisti, ki se bodo v medčasu uredili) enoglasno dali podporo. Končno bomo zaprli usta tistim, ki javkajo, da so na oblasti vedno isti ljudje. Novi ljudje, nova politika, novi časi. Hkrati z novimi imeni na najvišjih vrhovih, je prišlo do spremembe na nižjih ravneh. Tudi na TRIBUNI. Ne se slepiti z uradno vestjo, da sta bivša glavni in odgovorni urednik odstopila iz zdravstvenih razlogov. Pri nas odstopi niso v navadi, saj jih tudi ne potrebujemo. Naš politični vrh je že nešteto krat dokazal svoj primat na svetovni ravni. Če že kdo odstopi, bodite sigurni, da je zavil s prave poti ali pa je pot zavila s prejšnje smeri. Prepričani ste lahko, da sta bila bivša urednika odstavljena. Upamo, da bosta prišla v novo izdajo knjige »Zašto su smenjeni« ob bok Djilasu in Rankoviću.

Torej je zamenjava na Tribuni samo odraz boja v višjih plasteh. Končno bomo pometli z liberalistično koncepcijo, ki manipulira s fiktivnim samoupravljanjem in uvedli trdo, centralistično roko. To samoupravljanje na vseh nivojih in še zlasti samostojnost republik in pokrajin nas je pri-

LE
ŠE
SRANJE
STO
STO

peljalo v dolgove in krizo. Tudi na Tribuni bomo uveljavili ta koncept. Nobenega samoupravljanja več. Glavni in odgovorni urednik bosta ob posvetovanju s političnim vrhom v Beogradu določala politiko časopisa. Glavno delo bo temeljilo na prevodih iz našega centra, dokler ne uvedemo enoten jezik.

Že prejšnja številka Tribune je bila delo novega uredništva in nam najboljša kaže novo pot. Kaj nam prinaša nova številka? Predvsem odločen boj proti notranjemu in zunanemu sovražniku, »jer drugovi, neprijatelj nikad ne spava.« Najbolje se to kaže v intervjuju z Djuretićem, ki ga ne objavljamo zato, da bi si s tem povečali naklado ali zato, ker se z njegovimi idejami strinjamo. Na njegovem primeru se lepo vidi, kako sta zunanji in notranji sovražnik vedno nastopala sinhrono. Dosti je bilo parol »s knjigo nad knjigo« in »z idejo nad idejo«, sovražnika je treba kastrirati, da ne bi produciral novih sovražnikov. Objavljamo tudi pismo bralca, ki nas obtožuje, namesto da bi nas pohvalil, da smo režimski. Kot da je to nekaj slabega. Daje nam za vzor reakcionarne časopise, kot so Nova revija in Mladina. Kakšna sreča za to deželo, da sta vsaj Komunist in Tribuna na liniji in da prosvetljuje ta ljudstvo.

Naj zaključim z besedami, ki jih je novi odgovorni urednik izrekel ob svoji enoglasni potrditvi:

ZA DOMOVINO BI
ŽRTVOVAL ŽIVLJENJE
ZA TRIBUNO PA BI ŽRTVOVAL
ŽIVLJENJE IN DOMOVINO

Samo drugo pašovanje

FOTO-GIGI

nezadovoljstvo FUTYja nad DELOm se izraža z zadovoljstvom nad TRIBUNO

FOTO-GIGI

BOTER že ve kaj to pomeni ODGOVARJATI ZA TRIBUNO

XMAS in South

V prvi številki letošnjega letnika verskega tednika **Družina** je nepodpisan avtor s svojim člankom **Božič v Južni Afriki** prispeval svoj delež k opisovanju izrednosti božičnega časa. Mir, spokojnost, spravljivost, ki naj bi bile lastnosti vseh vernih ljudi, še posebej kristjanov, naj bi bile še bolj poudarjene ob tem svetem času. Eden od najbolj tipičnih tekstov, nepredpisanih v tem duhu, je prav omenjeni članek. Na žalost pa se nanaša na deželo, kjer so te lastnosti prej zelo redka izjema, kot pravilo. In to predvsem velja za ljudi bele polti, ki so »barbarskim« plemenom na jugu Afrike prinesli človeške vrednote v obliki Kristusovega rojstva. Prav ti belci, ki so si vzeli pravico, vsilili svojo kulturo, religijo in vrednost sistema črnim ljudem, ki naj pred njihovim prihodom ne bi imeli človeškosti (resnici na ljubo je veliko teh plemen, narodov imelo višjo kulturo od evropske, židovsko-krščanske), so se in se izkazujejo kot najmanj podobni »Bogu« in božjemu v Južni Afriki.

Ta dejstva in resnice o apartheidu in rasizmu pa je avtor prej omenjenega teksta namenoma pozabil. Govori namreč o idiliki božične noči v nerazviti pokrajini nekje na Jugu Afrike. Mir, tišina, petje, zvonjenje, veselje, blaženost, bogospoštovanje, kot pravi avtor, označuje trenutek, v katerem se bo rodil Kristus tudi zanje. »V hribe se vračajo veselih src in s hvalnico novorojenemu Detetu na ustnicah.«

Miru ne motijo belci, njihov je le Kristus, ki pa so ga vzeli črnci za svojega. Z ostanki avtohtonosti, predvsem s petjem in folkloro, so pozdravili njegovo rojstvo. Predvsem to, kar je krščanstvo prineslo dobrega za človeka, človeštvo. Celo v tem testu si avtor ni smel privoščiti belcev, ker belci v Južni Afriki vsaj za črnce predstavljajo nekaj drugega kot božje otroke, podobne bogu. Belci so dijo očitno v drugo okolje, v drug kontekst. Toda sami so si vzeli pravico, biti prisotni tu, nekje na tujih zemljah, sami so si vzeli še več – pravico, da so bogovi na tem ozemlju. Le oni so lahko ljudje, črnci pa so kot v času suženjske filozofije le orodje, prej živali kot ljudje.

Na srečo avtorja tega teksta je človek sposoben resnico prikrojiti, iztrgati drobec iz celote, pa vendar nima sam pred sabo čiste vesti, da ni lagal. In na žalost papir vse prenese. Na žalost resnica o Južni Afriki ni podobna idiliki, miru, spravljivosti, kot jo vidi avtor članka **Božič v Južni Afriki**. Resnica je nasilje, neenakopravnost, izkoriščanje. Resnica je diametralno nasprotna zaželjenemu miru ob rojstvu nečesa tako plemenitega, kot naj bi bil Bog. Resnica, kakršna je, ne more biti tema članka, namenjenega božičnemu veselju. Nad resnico ima monopol beli človek (ne Bog) vsaj v Južni Afriki in očitno tudi drugod. Tisti beli človek, ki je prinesel črncem idejo o ljubezni do sočloveka, o človekovi plemenitosti v obliki tistega, ki se je ponovno rodil v božični noči.

Ta razmišljanja niso namenjena le prikazu razkoraka med plemenitostjo krščanskih idej o ljubezni in dejanskim stanjem v Južni Afriki, ampak črni in predvsem prikazu neobjektivnega, da ne rečem neresničnega oziroma nepoštenega poročanja. Namenjene so ljudem, ki so morali umreti zaradi sovraštva prav na božični dan v Južni Afriki,

Zaprta kralja AGRFT

1 Akademija za gledališče, radio, film in TV (AGRFT) se že 40 let otepa s prostorsko tisko, opremo, ki je zastarela, in nemogočimi pogoji za delo. Kronologija vseh prošenj in pritožb na razne institucije jasno kaže, da so ljudje z Akademije že zdavnaj opozorili na svoj težki položaj. Odgovorov na svoje dopise niso dobili, če pa so jih že, so bili to izrazi sočustvovanja ali zgražanja, zadovoljive rešitve pa še do zdaj ni. Še več! Akademija je bila odstranjena s prvega mesta prioritete liste za investicije. To pomeni, da se položaj Akademije ne bo popravil.

Danes se na Akademiji šola 83 študentov, ki imajo na voljo le štiri prostore ali 296 m². 41 profesorjev se stiska na preurejenem balkonu, ki ga uporabljajo kot zbornico, kabinet ipd... Prostori, v katerih delajo študentje in profesorji, so oporečni, saj kršijo 12 predpisov RSNZ o požarni varnosti, 8 določb pravilnika o splošnih merah zaščite pri delu ter normativ za prostornino kulturno umetniških in pedagoških šol, ki določa na študenta 25 m² prostora. K temu prištejmo še higijensko oporečnost, saj nihče ne more zagotoviti ustreznih sanitarnih pogojev. Navsezadnje je posledica vsega tega še nemogoč urnik za študente in profesorje, ki se ali selijo iz prostorov v prostore in delajo kompromise, kakor vejo in znajo, ali pa ostajajo na Akademiji pozno v noč.

Da njihova stiska ne bi ostala »tabu tema« za širšo slovensko javnost, so študentje in profesorji Akademije organizirali »dan odprtih vrat« (9. ja-

ljudem, ki so jih ubijali, mučili, sovražili tudi tisti, ki so molili v veličastni cerkvi, namenjeni le belcem (ne bogu in ljubezni). Pa ne samo v Južni Afriki! Svet na žalost ni podoben idiliki v članku. Niti ni črno-bel. Tega pa očitno nočeta razumeti niti avtor omenjenega članka niti uredništvo **Družine**. Svet ni lastnina belcev in krščanskega zahoda. Ni pripadnost predvsem krščanskemu zahodu. Pripadnost krščanski veri (ali kateri koli drugi verideologiji) ni absolutni garant za dobroto, poštenost ljudi. Je pa možnost zlorabe, ki na žalost ni izjema.

Na to pa pozablajo (tudi) v **Družini**. Vsebinske večine člankov, ki se nanašajo na mednarodne odnose, dogajanja v tujini, hoče črno-belo prikazati svet krščansko dobrega na eni in vse ostalo kot labi svet na drugi strani. Članki o Vzhodni Evropi, o Nikaragvi in ne nazadnje očitno tudi o Južni Afriki, o dogajanjih v tretjih deželah, nekritično podajajo to črno-belost. Ne upajo oziroma ne morejo in nočejo biti objektivna informacija o deželi in dogajanjih v njej. Vprašanje je, zakaj? Odgovor leži v kapitalu. Cerkev kot transnacionalna korporacija ne more funkcionirati brez finančne osnove, brez kapitala. Kapital pa se v glavnem steka v Vatikan iz zahodnoevropskih dežel. Čeprav navidez kot oblika daru, poklonov, pa kljub vsemu kot denar. In denar je sveta vladar (podobne pregovore lahko zasledimo v vseh jezikih). S pokloni se kupuje vpliv, moč, ne nazadnje tudi kontrola nad funkcioniranjem te svetovne korporacije, ki ima močan funkcionalni aparat in vpliv skoraj v vseh deželah sveta. Osvajanje dežel tretjega sveta s pomočjo misionarjev ni izginilo, le druge, bolj prefinjene oblike dobiva. Zahodni kapital (ne nazadnje o tem precej pove tudi nedavni škandal banke Ambrosio) tako nadzoruje tudi informacije v cerkvenem tisku. Informiranje, obveščanje, tisk pa so tako pomemben aparat za socializacijo bralca, za oblikovanje njegovega prepričanja, da tega kapital in interesi bivših lastnikov kapitala ne smejo prepustiti naključju. Rezultat tega o takšne informacije, kot jih preberemo na žalost, tudi v **Družini**.

Zakaj pa žalost? Ker vsebinske člankov o dogajanjih v tujini odseva podrejenost naše Cerkve zahodnemu kapitalu (pač v mejah možnosti). Kapital pa nikoli ni imel drugačnih interesov, kot za vsako ceno (tudi z izkoriščanjem, kolonializmom in apartheidom) ter ne glede na krščansko religijo in njeno plemenito filozofijo izvleči čim večji profit. Cerkev je tako le orodje za dosegajo cilja, investicije v obliki pomoči pa se bogato obrestujejo.

Nihče ne pričakuje, da bi **Družina** prepisovala članke iz **Dela, Dnevnika**. Upravičeno pa vsi pričakujejo, da jih tudi ne bo iz tujih časopisov. Zankrat je naše pričakovanje zaman, in kdor kritični razmišlja ali bere tuje časopise, se čuti izigranega, ogoljufanega. **Družino** pa bere veliko ljudi (kot vse druge časopise), ki samo golejto informacije. Tem se da prodati vse. Zato iskreno upam, da **Družina** že zaradi plemenitosti in človekoljubnosti izvorne krščanske filozofije ne bo igrala na tako umazano karto manipuliranja.

MARKO GARŠPERLIN

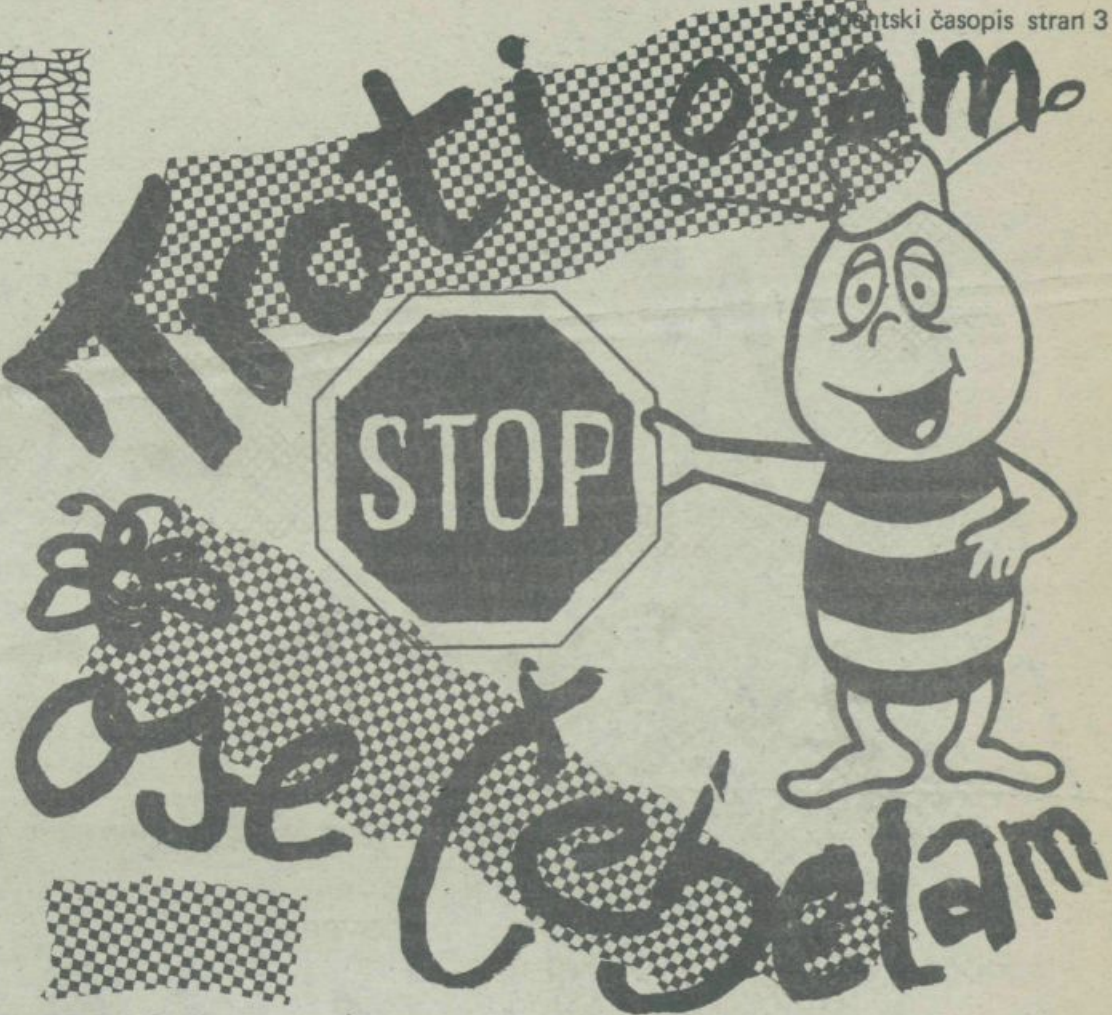
nuar 1986), kjer so se lahko vsi, ki so si upali prestopiti prag »kulturnega hrama«, prepričali, da študentje in profesorji AGRFT-ja ne zahtevajo nič drugega kot tisto, kar jim pripada, da so njihove zahteve povsem realne in da slonijo na vsakomur vidnih dejstvih.

Istega dne je bila tudi tiskovna konferenca, na kateri so profesorji in študentje izrekli svoj predlog za reševanje problema. Študentje zahtevajo, da se zgradi nova šola, ki bi dajala možnosti za resnično kvalitetno delo Akademije. Kratkoročne rešitve in kompromisarstvo ne bodo rešili ničesar.

Ena izmed takih kratkoročnih rešitev naj bi bila razširitev dveh nadstropij izselili stanovalce in tam uredili učilnice. Vendar pa se je že tu znova zataknilo pri denarju. AGRFT je namreč najemnik prostorov, ker pa ne ustvarja prihodka, torej sama niti slučajno ne more financirati izselitve in ureditve prostorov. Začarani krog se znova zapre.

2 Če kdorkoli upa, da se bo »nacionalna sramota« (kakor je problem AGRFT-ja poimenoval Bojan Štih) rešila ugodno za prizadete, se krepko vara. Težava ni v tem, da denarja res ne bi bilo. Če smo malce naivni, bi lahko rekli, da denar v naši družbi mora biti, kajti kako bi drugače pokrivali izgube IMV-ja, Gorenja in ostalih.

Večja težava je v tem, da se prihodnost vidi v tehniki in strojih, ne pa v ljudeh, da se zahteva strokovnost in izobrazba, v šolstvo pa se ne vloga, kaj-

Ali je treba drevo vsake generacije na novo posaditi? Ali pa je dovolj, da se staro pomlajuje z rezanjem starih vej, kolikor se že same ne posušijo in odstopijo prostor mlajšim poganjkom? Čeprav je zemlja dobra in sonce tudi ne varčuje s svojo vesoljsko energijo, pa se drevo vztrajno suši in v agoniji s svojo črno gnilo krošnjo jemlje luč mladikam, ki si skušajo izbojevati življenjski prostor poleg starega drevesa.

Tako se kaže problem partij in množičnih organizacij – kot gozd posušenih dreves, v duplih katerih rjoli čebele, ose in sršeni. Med njimi se bije nenehni boj za obstoj-oblast, boj za uveljavitev čebeljih, osjih in sršenjih interesov. Bojevniki niso enako oboroženi in tako so čebele in njihove ideje skoraj po pravilu že v kali zatrte. Zakaj ose ne dajo čebelam zajeti sape. Skrbno pazijo da imajo čebele zmerom dovolj dela, da se ne potikajo naokoli in še posebej, da ne utegnejo razmišljati s svojo glavo. Zato morajo delati, delati in delati. Močno pa imajo tudi športno zvezo (zz-zzzz-zz), tako da mladinci ne utegnejo razmišljati o stvareh, kot sta med in medica. Posvetiti se morajo zbiranju peloda in predelavi medu, katerega morajo sproti oddajati v banko medu. (Bankos deTROT-TI)

Vsaka množična organizacija se mora nenehno konstituirati skozi svoje delo v praksi. Ni dovolj, da se konstituirata enkrat za vselej, to mora početi nenehno, sicer olesen in reši jo lahko le še Franček Piromanček. Sršeni in ose lahko imajo še tako radi čebele, pa kaj ko jim priznavajo le pravico do dela in ne tudi do življenja. Čebele od svojega dela ne morejo živeti, lahko pa životarijo. Ali smejo čebele živeti po sršenje in zakaj sršeni ne živijo po čebelje???

Zakaj ose nemo izvršujejo ukaze sršenov in kako to, da čebele vse to mirno prenašajo?????

Na to vam bo najbolje odgovoril svetovno znani marksist in poet Futy TROT:

Problem je, ker ose, ki so po jakosti svojega dejanskega vpliva v naši žuželčji združbi resničen

hegomon te družbe, kot take nikakor ne morejo razumeti in ne znajo zastaviti problemov s pozicije čebel. Tako pod krinko reprezentiranja širših čebeljih interesov nenehno uveljavljajo svoj parcialni osji interes navzlic temu, da se jasno in javno priznavajo za velikega brata in osvoboditelja VSEH čebel izpod tiranije carja, čmrlja ALFONZA 1. Teh v vsežuželčji revoluciji pridobljenih – izgrebenih pozicij ose nočejo in ne morejo izpustiti iz svoje posesti. Ose so v zelo zapletenem položaju, so namreč v situaciji, ko se njihovo delo ne vrednoti po tem, kako delajo, temveč in predvsem po tem, kako uspejo ujeti ravnotežje med pritiskom sršenjih in čebeljih interesov. Tako so ubožice, ki nikomur ne žele nič žalega, v položaju, ko morajo, če hočejo preživeti v danih žuželčjih odnosih, ubogati nadrejene sršene in hkrati udrihati po množici nemočnih čebel. Ose so se tako prisiljene združevati v klike in klane, da preživijo v ogorčenem boju za med.

Čebele pa zaradi objektivnih vzrokov, ali bolje, zaradi omejenega zgodovinskega spoznanja čebel in zaradi načrtnega zavajanja čebel v sredstvih javnega obveščanja (naša STRD, stran 9, (Liza Sladkosned) lahko le bluzijo in tarnajo nad pogoji nabiranja peloda in nad delitvijo medu, kaj več pa jim tudi ne preostane, zakaj same niso zmogne organizirati akcije, v kateri bi prevzele hegemonijo žuželčje združbe v svoje roke. Manjka jim to, kar po navadi imenujemo čebelja zavest, in tisto, čemur je moč reči skupno organizirano čebelje brenčanje.

Danes, ko se hrast, v katerem prebivajo čebele, ose, sršeni in še nekaj marginalnih skupin, kot so lubadarji ter listne uši, tu in tam zatrese, pa je treba začeti razmišljati o novem drevesu, ki bo dovolj veliko in prožno, da bo lahko preneslo notranje in zunanje pritiske.

Z boljševiskim pozdravom:
Naprej, z glavo skozi zid!

FUTY-VESELI BOLJŠEVIK

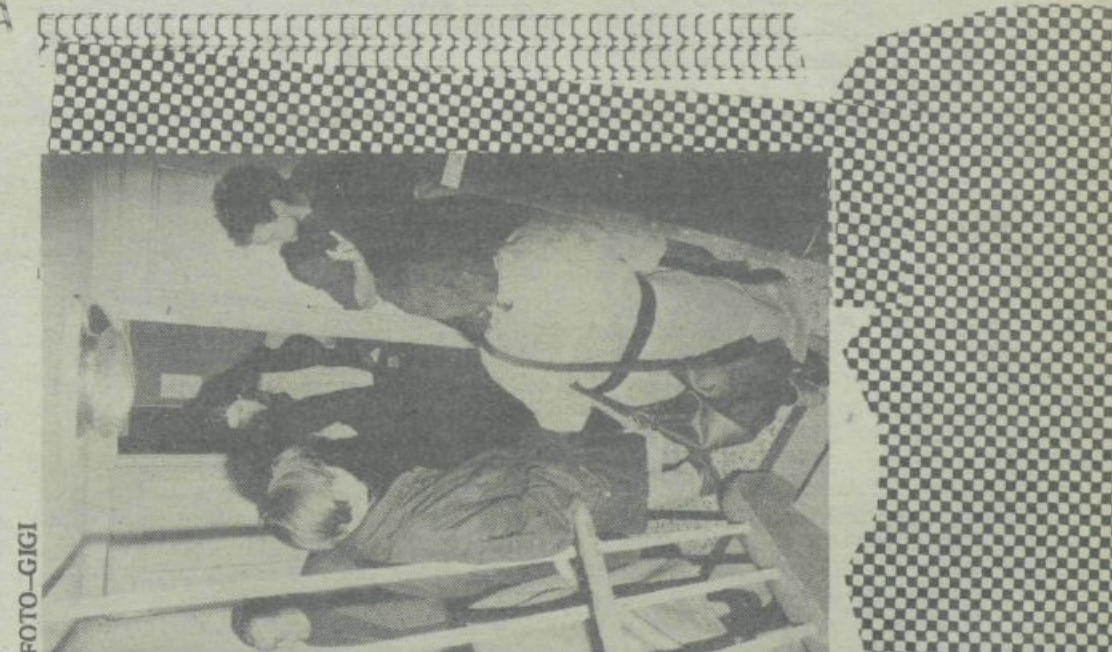

FOTO-GIGI

ti najlažje je viseti na mitih iz preteklosti in graditi sodobno kulturo na vzkljanju Hural našim junakom belih strmin. Navsezadnje se bo s tem zrušil tudi mit o »kulturnem narodu«, kajti narod, ki ne vloga v kulturo, bo capljaj za dosežki drugod, svojo pomembnost pa bo vzdrževal zgolj z industrijo. Kultura se namreč ne kaže samo v številu napisanih knjig in posnetih filmov, pač pa tudi v razmerah dela neke kulturne ustanove.

Zaradi tega ne vidim nobenega smisla več v pisanju o težavah AGRFT-ja. Novinarji lahko napišemo, kolikor hočemo, spremenilo pa se ne bo nič. Edino, kar lahko storimo je, da snamemo klobuk pred AGRFT-jevci in jim tako priznamo, da se borijo, čeprav je konec že sedaj bolj ali manj znan.

12. Kongres

Intervju s Tonetom Anderličem, sekretarjem RK ZSMS

O pripravah na kongres

FOTO-FUTY

TRIBUNA: Če primerjamo priprave na 12. kongres s pripravami, ki so se odvijale za 11. kongres, vidimo, da se ne odvijajo na enak način. V prejšnjih pripravah je bil bolj prisoten vaš direktni kontakt z neposredno prizadetimi. Obiskali ste okoli 200 osnovnih organizacij, pogovarjali ste se z gospodarstveniki. Tega sedaj ni. O sedanjih pripravah je predsednik OK ZSMS Bežigrad dejal, da republiška konferenca neprestano poudarja časovno stisko in zahteva, da se s pripravami pohiti. Časovna stiska je klasično orožje birokracije za uveljavljanje njenih interesov. Koliko to velja za ZSMS?

ANDERLIČ: Ja. Moram reči, da mi je všeč, kako si to zastavlja. Gre za to, da nobena javna razprava ne more doseči pravega namena in cilja, če nekatere stvari že vnaprej definiramo, jih uokvirimo na način, kot jih sam vidiš, in se pri tem sklicuješ še na časovno stanje. Mislim, da so bile naše teze za kongresni dokument že precej dolgo v javni razpravi, tako da izjava predsednika Bežigrada ne drži popolnoma. Hoteli smo doseči, da se v vsaki sredini napravi program aktivnosti, ki bo zadeval položaj mladih. Nismo pa uspeli doseči, da bi mladi v vsaki od teh sredin aktivno oblikovali svoj program na osnovi kongresnih dokumentov in analize lastnega stanja. Res je, da nam je ostalo še zelo malo časa, vendar to ni razlog, da nekatere stvari ne bi natančneje razdelali: na primer vprašanja energetike, ekologije, investicij. Vse te razgovore bomo v fazi razprav pripravili, usklajevali in vodili. Temeljna aktivnost pa bi morala biti v sredini, kjer so neposredno prizadeti.

Razprave, kakršne so bile pred 11. kongresom, imamo tudi sedaj v načrtih. Kljub časovni stiski bomo pričeli z intenzivno akcijo. Ljudi ne bomo silili, naj se načelno opredelijo za dokument. Sploh ni bistveno, ali se nekdo strinja z dokumentom ali ne, KER BO TA DOKUMENT OBLEZAL IN BO

»MRTVO SLOVO NA PAPIRU«, kot pravijo naši sosedje, če se pri reševanju problemov ne bomo držali prakse. Vendar moramo o nekaterih stvareh spregovoriti, animirati javnost. Mi zavajamo ljudi, da so največji porabniki energije, pri čemer individualna gospodinjstva v Sloveniji porabijo le 15 % energije. Kljub temu pa ljudje predstavljamo v situaciji, da se čutijo kot glavni krivci za energetsko krizo.

TRIBUNA: Kdaj bo ZSMS prešla na vsebinski sistem delovanja? Kdaj ne bo več pomembno, koliko delegatov iz ZSMS zastopa interese mladih v skupščinskih telesih občin, republike, ampak bo ZSMS veliko bolj skrbelo to, kako naj ti mladi zastopajo interese na tak način, da jih bo npr. republiška skupščina prisiljena obravnavati in tudi reševati v korist mladih? Zakaj nima ZSMS izdelane nobene analize o možnostih za oblikovanje in zastopanje interesov mladih?

ANDERLIČ: Mladinska organizacija nima, razen v družbenopolitičnih zborih občin in republike, v skupščinskem sistemu praktično nobene vloge. V zadnjem obdobju smo kljub temu, da nismo imeli zahtevane številčne zastopanosti, uspeli doseči, da so se odprla in začela reševati nekatera velika vprašanja. Mladinska stališča so postala povsod prisotna, vendar pa je to zaslug skupine posameznikov, ki to delajo. To ne pomeni, da ne težimo k čim večjemu vključevanju mladih v delegatski sistem. Nasprotno, mlade želimo delegirati tudi na vodilne položaje, ker bomo nekatere odločitve lahko sprejeli le, če bodo na vodilnih položajih mladi ljudje. Dandanes so nekatere stvari ŽE VNAPREJ DOGOVORJENE in mladi ne želijo hoditi na sestanke, kjer bi le pritrdno dvigali roke. Mlada generacija mora tudi v zboru združenega dela v republiški skupščini dobiti vlogo, ki ji gre. Eno tretjino vseh zaposlenih v Sloveniji predstav-

ljajo mladi, pri odločitvah v zboru združenega dela pa imajo najmanj besede.

Frontnost ZSMS

TRIBUNA: Dokumenti 11. kongresa ZSMS so imeli mobilizacijsko vlogo. Vedelo se je, kje in zakaj se je delo v mladinski organizaciji ustavilo. Vedelo se je, kje so alternative za nadaljnje delovanje. Osnutek dokumenta za 12. kongres tega ne vsebuje. Aktivnost osnovnih organizacij ni zajeta. Prepuščena je stihiji. Zakaj tako, kaj pa sam poudarjaš, da bi morale osnovne organizacije igrati veliko bolj aktivno vlogo? Kaj to pomeni za frontnost mladinske organizacije, še posebej sedaj, ko je jasno, da je struktura mladinske organizacije ostala brez ljudi?

ANDERLIČ: Mi frontnosti od 11. kongresa dalje nismo uspeli izgraditi. Celotno forumsko ne. Res je, OSNUTKU DOKUMENTOV MANJKA PRAKTIČNA AKCIJA. To bodo pokazale tudi razprave. Načrte za praktično akcijo bomo lahko naredili šele, ko bo teh konec. Vse do sedaj smo preveč sramežljivo odpirali prostor družbenim skupinam, alternativnim gibanjem. Mladinska organizacija se na vse to ni pravočasno odzvala. Vseh teh zdravih idej ni speljala na mesta, kjer se o tem odloča. Z ekološkimi pobudami, na primer, smo tako prvič v jugoslovanski zgodovini dosegli, da morajo plani razvoja vsebovati takšno investiranje, ki ne bo nosilo s seboj ekoloških posledic. Mladinska organizacija mora odpreti prostor vsem tistim interesom, ki se ne dajo afirmirati skozi interesno nabolj široko družbenopolitično organizacijo – SZDL. V okviru SZDL imamo tudi Ligo za mir, ki na vsa mednarodna vprašanja odgovarja z raznimi resolucijami in deklaracijami, ne živi pa z ljudmi.

Malokdo ve, kaj je Liga za mir. Mirovno gibanje je ista stvar, le da se poslužuje sredstev, ki so drugačna: pohodov, shodov in protestov, ki nekatere, ne vem, zakaj, razburjajo. Mladina danes ne sprejema klasičnega, resolucijskega dela. Odpreti ji je potrebno prostor za delovanje na ustrezen način.

Vloga ZSMS pri uveljavljanju interesov mladih

TRIBUNA: Organizacijska in socializacijska vloga ZSMS se je zreducirala na političnega zaščitnika mladih in na faktor njihovega ideološkega usmerjanja. Zdi se, da se je mladinska organizacija pod firmo demokratizacije odnosov odpovedala vlogi organizatorja aktivnosti – kot nam kažejo tudi družbena gibanja, je sprejela le vlogo mecene. Kje so razlogi za to? V osnutku kongresnega gradiva lahko preberemo, da se moramo soočiti z različnostjo »ter priznati legitimnost tistim interesom, ki težijo k spreminjanju dejanskosti«? Ali to pomeni, da so vsi interesi enako legitimni, samo če kaj spreminjajo?

ANDERLIČ: Vsi interesi vsekakor niso enako legitimni. To se da razlagati na način, kot si storil ti. Veliko smo diskutirali o legitimnosti interesov. Inicijativ in razmišljanj ne moremo in ne smemo zatreti že v osnovi, ko se pojavijo, z nekimi parolami in barierami. Soočiti se moramo z dejanskostjo in se skozi demokratičen dialog boriti za tiste interese, ki vodijo k splošnemu napredku. Res je, obstaja velika nevarnost, da se mladinska organizacija zreducira na političnega zaščitnika mladih in na faktor njihovega ideološkega usmerjanja. V nekaterih sredinah je mladinska organizacija čisto transmisivna, nasprotuje vsaki iniciativi mladih in vztraja na pragmatičnih političnih oblikah dela. Nekatere OO pa so delovanje že spet preveč prepustile stihiji.

ZSMS TIK PRED ZDANCI

FOTO-FUTY

Temeljna vprašanja mladih

TRIBUNA: Vendar kljub temu, da so, kot sam praviš, »jasno začrtani cilji in boju za razreševanje ključnih vprašanj naše družbe«, Kongresni dokument ne presega nivoja političnega pamfleta. Prej se zdi, da dokument sploh ne odpira nobenega ključnega vprašanja za mlade, kaj šele, da bi razrešil kakšen njihov ključni problem.

ANDERLIČ: Mladinska organizacija ni v vseh obdobjih odpirala vprašanj razvoja, ekološke investicij. To so temeljna vprašanja, če hočemo kvalitetnejše življenje. Današnji čas mora odgovoriti na ta vprašanja. Tu mora mladinska organizacija odigrati odločilno vlogo. To je temeljna vprašanja mladine. Kongresni dokument ta vprašanja odpira, nemoogoče pa pričakovati, da bo ponu-

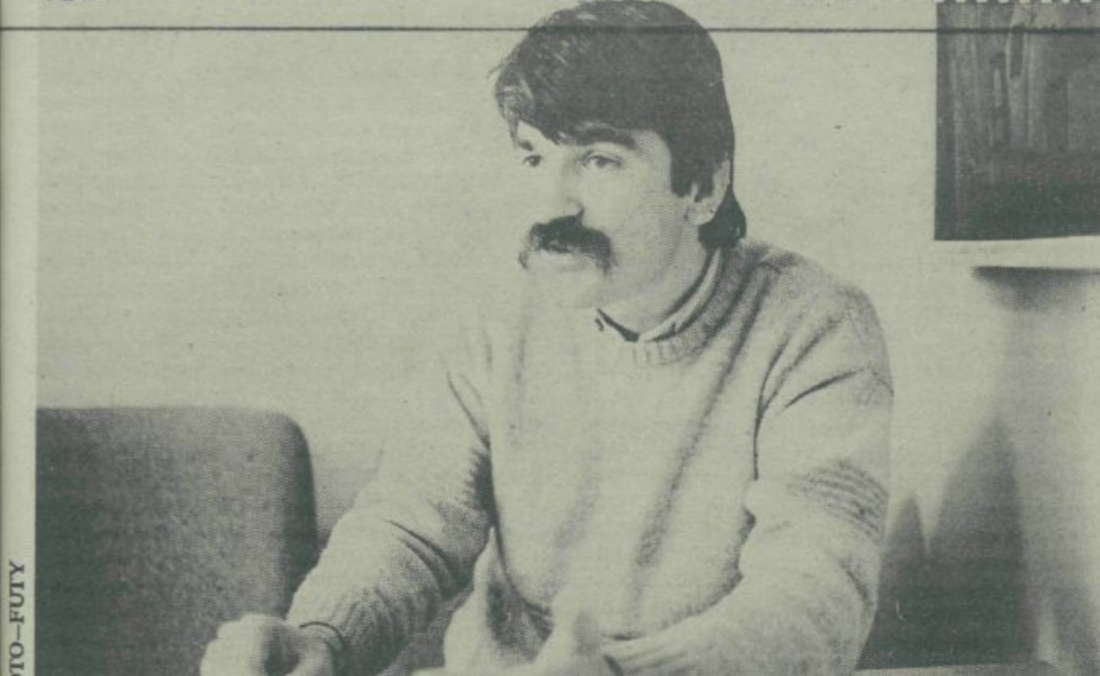

FOTO-FUTY

ri kompletne rešitve problemov, če za kaj takega niso sposobni niti tisti, ki so za to plačani. Gre za to, da se končno že odločimo, kaj bomo nas pomenila gradnja še kakšne jedrske elektrarne. Ves svet se jim odreka, mi pa bi jih radi gradili.

TRIBUNA: Torej se moramo odreči gradnji jedrskih elektrarn, ker se je temu odrekal ves svet?

ANDERLIČ: Znajti se moramo v svetovnih gospodarskih tokovih.

TRIBUNA: Torej so to svetovni gospodarski tokovi?

ANDERLIČ: Dobro. Kakorkoli. Cilj tega dokumenta je opozoriti strokovnjake, da ni vseeno, za kateri vir energije se odločimo v perspektivi, za kakšno vrsto proizvodnje. Za nas ni bistveno najti odgovore na ta vprašanja. Za nas je bistveno, da ta vprašanja odpremo in jih postavimo pred republiško skupščino.

ANDERLIČ: Dobro. Kakorkoli. Cilj tega dokumenta je opozoriti strokovnjake, da ni vseeno, za kateri vir energije se odločimo v perspektivi, za kakšno vrsto proizvodnje. Za nas ni bistveno najti odgovore na ta vprašanja. Za nas je bistveno, da ta vprašanja odpremo in jih postavimo pred republiško skupščino.

TRIBUNA: Torej trdiš, da kongresni dokumenti odsevajo dejanskost, da se v resnici ukvarjajo z interesi mladih. Poglejva nezaposlenost – je to resnični problem mladih v Sloveniji, če vemo, da ima Slovenija najmanj nezaposlenih v Evropi? V dokumentih piše: »NE ZANIMAJO NAS PREDVSEM NOTRANJJI IN ZUNANJJI SOVRAŽNIKI.« Torej nas ne zanimajo predvsem, zanimajo nas pa vseeno. So to vprašanja, ki so ključna za mlade? V kongresnem dokumentu piše, »DA BESEDA NE BO DELIKT« – v čem je to ključno vprašanje mladih?

ANDERLIČ: Res je vprašanje, če so to vprašanja, ki zadenejo vsakega na vsakem nivoju, v vsaki sredini. To najbrž ne. Nekatera vprašanja pa so vseeno ključnega pomena za vsakega mladega človeka.

TRIBUNA: Misliš na energetiko, investicije, ekologijo.

ANDERLIČ: ... načine odločanja, mesto mlade generacije v družbi. Res je vprašanje nezaposlenosti minimalno, toda nekateri opravljajo poklice, za katere niso bili usposobljeni.

TRIBUNA: Torej zopet trdiš, da dokumenti odsevajo dejanskost. Reciva, da jo res. Ne izražajo pa možnosti za razreševanje problema.

ANDERLIČ: Ta trditve je precej ostra. Nemogoče je odgovoriti na vsa vprašanja, če tega niso sposobni vsi strokovnjaki skupaj. S tem dokumentom se, če nič drugega, vrši pritisk na družbene odnose. Ta dokument vsaj odpira nekatera vprašanja.

TRIBUNA: Toda ti dokumenti ne bodo nikoli realizirani. Ravno zato, ker nimajo točno določenega cilja, kaj šele instrumentarija, s katerim bi ta cilj lahko dosegli. So nekam preveč abstraktni.

ANDERLIČ: Bojazen, da se to zgodi, je velika. Čeprav moram reči (ne da bi podcenjeval), da je najlažji izgovor, če česa ne narediš, ravno ta, da si tega ne moreš prevesti na delavsko kmečki jezik (to je »fraz«, ki jo je Tone slišal, pa ne vem, od koga). Če ni hotenja, nihče ne bo delal. Nemogoče je za vsako sredino narediti razumljiv dokument.

TRIBUNA: Koliko pripomb ste doslej prejeli?

ANDERLIČ: Do sedaj nič. Nič. Razen nekaj načelnih. Program je res nedodelan. Instrumentarija za doseglo ciljev res še ni. Najprej bomo ta temeljna vprašanja prediskutirali, jih izostrili, potem pa ugotovili, kaj to pomeni za praktično akcijo vsake temeljne sredine.

TRIBUNA: V kolikšni meri so bili v pripravo dokumentov vključeni centri in komisije pri RK ZSMS?

ANDERLIČ: Centri in sveti so bili vključeni v pravico za kongres in v vse ostale aktivnosti v zvezi z njim. Nekateri centri imajo preveč tekočih aktivnosti, da bi se dokumentom lahko posvetili v večji meri. Nekateri, ki smo jih vabili, da bi pomagali pri pripravi dokumentov, o tem sploh niso hoteli slišati, sploh niso hoteli slišati. Ni bilo nikogar, ki bi sploh koga predlagal. Zato smo, na primer, vodjo marksističnega centra iskali eno leto.

TRIBUNA: Kako bi se zoperstavili trditvi, da je sedanja vodstvena organizacija ZSMS nemočna in nesposobna. Nesposobna do te mere, da ne more reflektirati niti lastne nemoči?

ANDERLIČ: Ja... ne vem, ne vem, če je ta trditve... aaa...

TRIBUNA: V smislu sloga, o čemer sva prej govorila.

ANDERLIČ: Kljub vsej konstrukciji razgovora, ki si jo naredil, je vprašanje, če lahko postaviš takšno trditve.

TRIBUNA: Ta trditve ne leti samo na tebe.

ANDERLIČ: Vodstvo mladinske organizacije ne gre jemati ven iz ostalih družbenih dogajanj. Mladinska organizacija je glede na učinkovitost ostalih organizacij celo v prednosti. Prva se je začela otresati tradicionalnih oblik organiziranja in delovanja. Malokatera organizacija se v naši družbi lahko pohvali z učinkovitostjo – poglej na primer sindikate, kako zastopajo interese delavcev. Veliko nas je tudi nesposobnih. To je pač produkt situacije, ki je pripeljala do tega, da ni kvalitnih kriterijev za to, kaj bo kdo delal.

TRIBUNA: Hvala!

ANTONIO GRAMSCI

ENOTNOST teorije in prakcije

Povprečni delavec dela praktično, toda nima jasne teoretične zavesti tega svojega delovanja-spoznavanja sveta; njegova teoretična zavest je lahko celo »zgodovinsko« v nasprotju z njegovim delom. Tako bo imel dve teoretični zavesti, implicitno v svojem delu, ki ga resnično združuje z vsemi njegovimi sodelavci v praktičnem preoblikovanju sveta, in »eksplicitno« površno, ki jo je podedoval iz preteklosti. Praktično-teoretiška pozicija v tem primeru ne more postati drug kot »politika«, se pravi vprašanje »hegemonije«. Zavest o pripadnosti hegemoniki sili (to je politična zavest) je prva faza nadaljnje in progresivne samozavesti, se pravi poenotenje prakcije in teorije. Tudi enotnost teorije in prakcije ni dani mehanični fakt, temveč zgodovinsko nastajanje, ki ima svoje elementarne in primitivne faze v pomenu »distinkcije«, »ločitve«, »neodvisnosti«. Zato sem drugje pripomnil, da je razvoj pojma-dejstva hegemonije predstavljal poleg političnopraktičnega tudi velik filozofski napredek.

Vendar je v novih razvitih zgodovinskega materializma poglobitev koncepta enotnosti teorije in prakcije še v začetni fazi: tu so še ostanki mehanicizma. Govori se še o teoriji kot »dopolnitvi« prakcije, skoraj kot postranski itd. Mislim, da moramo tudi v tem primeru vprašanje postaviti zgodovinsko in to je kot aspekt vprašanja o intelektualcih. Samozavest zgodovinsko pomeni kreačijo avantgarde intelektualcev. »množica« se ne »razlikuje« in ne postane »neodvisna«, ne da bi se organizirala, organizirati pa se ne more brez intelektualcev, to je brez organizatorjev in voditeljev. Toda ta proces oblikovanja intelektualcev je dolg in težak, kot smo že videli drugje. In za dolgo časa, se pravi dokler »množica« intelektualcev ne doseže določene sposobnosti, se zdi to, kar predstavlja, dokler največje množice ne dosežejo določene kulturne stopnje, vedno kot ločitev med intelektualci (ali sloji intelektualcev, ali skupine intelektualcev) in velikimi množicami: od tod vtis »postranskosti in nasprotnosti«. Vstrajanje na »praktiki« tudi potem, ko je afirmirana v enotnosti, ne odlikuje, temveč razdružuje praktiko od teorije (čista mehanična operacija), kar zgodovinsko pomeni, da je zgodovinska faza še relativno elemen-

tarna, je še ekonomsko-korporativna faza, v kateri se preoblikuje splošni okvir »strukture«.

Kar zadeva intelektualce je treba še pojasniti, k temu predmetu, temeljno razliko med obdobjem pred in po Francoski revoluciji in sedanjim obdobjem: ekonomski individualizem pretekle dobe je tudi pojav strukture, ker se struktura razvija z individualnimi doneski. Neposredni intelektualci je »industrialec«, organizator produkcije. V ekonomiji množice se zgodi individualna selekcija na intelektualnem polju in ne na ekonomskem; načelni posel je poenotenje prakcije in teorije, se pravi vodenje »celotne ekonomsko aktivne množice«, in to v začetku ne more biti drugačno kot individualno (individualne zveze v političnih strankah in ne Labour Party ali sindikalna združenja): stranke so elaboratorji nove integralne in celovite intelektualnosti in tradicionalni intelektualci pretekle faze (duhovništvo, profesionalni filozofi itd.) nujno izgine, razen če se ne prilagodi v dolgem in težkem procesu.

LI.

Pred petindevetdesetimi leti, 22. januarja 1891, se je rodil eden največjih mislec marksizma in eden velikih vodij delavskega gibanja v Italiji, Antonio Gramsci. Ob tej priliki objavljamo tekst vzeti iz Zapomniških zapiskov (Quaderni del carcere) naslovljen z L'Unita della teoria e pratica (QC 1041-42).

S tem dejanjem želimo dopolniti lansko razpravo o intelektualcih na Speransovih dnevih, ko se Gramscijev prispevek preiščljamo o vlogi intelektualcev sploh ni omenil. Hkrati spominjamo na Gramscijeve Pisma iz zapora, ki so v slovenskem jeziku izšla leta 1956, na Izbrana dela Antonia Gramscija (1974), ki so bila v kratkem razprodana, ter na Izbor političnih spisov 1914-1926 (1982). Spominjamo na to, kar je že prevedeno in na to, da je prevedenega še dokaj malo. Morda bo leto 1987, ko se bomo spominjali Gramscijeve smrti (27. aprila 1937), prineslo kak ponatis njegovih del, če ne že nov prevod.

Mirovno gibanje in »primerna igra«

Aktivnosti mirovnikov izhajajo iz kritičnega spoznavanja v družbo vklesanih odnosov med ljudmi, odnosov do narave in izražanja teh odnosov na političnem nivoju – v odnosih med narodi. Te aktivnosti se torej tičejo dveh nivojev, političnega ter individualnega. Boj proti nameščanju jadrskih raket ter boj proti jedrskim poskusom je politični boj, ravno tako vztrajanje na zagotavljanju človekovih pravic, pravice do svobode in do ugovora vesti. Ravno zato, ker je bil v zadnjih letih politični boj, zlasti na področju jedrskega oboroževanja, neuspešen, vse bolj prihaja v ospredje dejstvo, da so za dosego miru in varnosti, tiste varnosti, ki ne temelji na moči in premoči, potrebni miroljubni posamezniki z v sebi razvito kulturo miru. Ko se ozremo okrog sebe, bomo videli vse prej kot take.

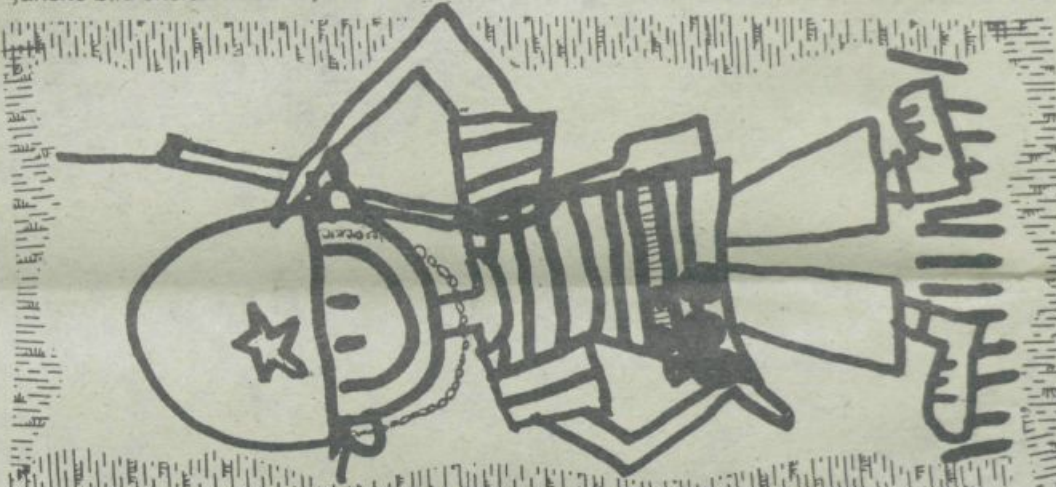
Nekajtisočetna zgodovina je v praksi potrjevala razreševanje konfliktov na destruktiven, militanten način. Nekdaj je to dejansko bila eksistenčna nuja v borbi za ob-

razvoju primernih igrač. Sama akcija za primerno igračo sodi v širši kontekst mirovne izobrazbe.

Mirovna izobrazba se ne ukvarja le s tem, kako preprečiti vojne ali druge oblike neposrednega nasilja. Nasilje je tudi kratkoročno, kot so svoboda misli, mnenja, vesti... nasilje je tudi to, da je 2/3 človeštva podhranjenega ali drugače eksistentno ogroženega ter dejstvo, da se človek smatra kot delovni stroj. Od tu prihaja ideja o miru, precej širša od definicije »mir je stanje brez vojne«, saj se tiče vseh vrst nasilja. Povezana je z večjo enakostjo, svobodo, pravičnostjo tako posameznikov kot družbe.

Mir je s tem ideal, ki ga je potrebno živeti v mislih in v obnašanju. Mirovna vzgoja vzgaja ljudi, ki bodo ta ideal spoznali, hoteli, upali in smeli živeti.

Jasno je, da v želji premostiti vso problematiko v spreminjanju družbe v smeri miru, premostiti celovite probleme nasilja, raz-

stoj. V večini primerov temu ni več tako in prava sramota je, da človeštvo na sedanji stopnji kulturnega, tehnološkega in komunikacijskega razvoja še vedno ostaja na istem načelnem nivoju: eden drugega s kolum po glavi. Na tako logiko komuniciranja sedaj ne moremo več pristajati. Zanj je kriva ukoreninjena tradicija vojaške vzgoje, ki posega v medije, v učne programe in celo v otroško igro. Otrok se ne igra, da bi spoznaval, ampak spoznava, ker se igra. Preko destruktivnih risank, vojnih igrač in iger spozna, da se v komuniciranju konfliktnih situacij brez škode rešujejo na uničevalni način, ne pa z medsebojnim sodelovanjem.

V naši mirovni skupini smo s to akcijo, ki opozarja predvsem starše na odgovornost in pomembnost nakupa igrače, pričeli v lanskem letu s podobno stojnico, na kateri sicer ni bilo videti igrač, nekako pa smo pripravljali klimo s pobiranjem podpisov na poziv proizvajalca primernih igrač k proizvodnji in

orožitve, nerazvitosti, človekovih pravic, ugovora vesti itd. ne moremo drugače kot s postopno vzgojo in izobrazbo v šolskih in vzgojnih sistemih. O vzgojni funkciji obstoječih šolskih sistemov bi lahko marsikaj rekli, omogočila pa naj bi otroku, da razvi-

je: – kritični duh, avtonomnost, tolerantnost, odgovornost, da se brani pred krivičnostjo na nenasiilen način, da se razvijajo otroci, ki se med seboj poznajo in sprejemajo, sodelujejo in so med seboj solidarni, predvsem pa, da imajo možnost gojiti ljubezen do soljudi in do narave.

V naši skupini za enkrat nismo imeli možnosti delovati na področju šolstva, saj za to tudi nismo še pripravljeni. Zato smo se osredotočili na vzgojo staršev in vzgojiteljev v zgodnjih letih otrokovega življenja, ki temelji predvsem na otroški igri.

MIROVNIKI

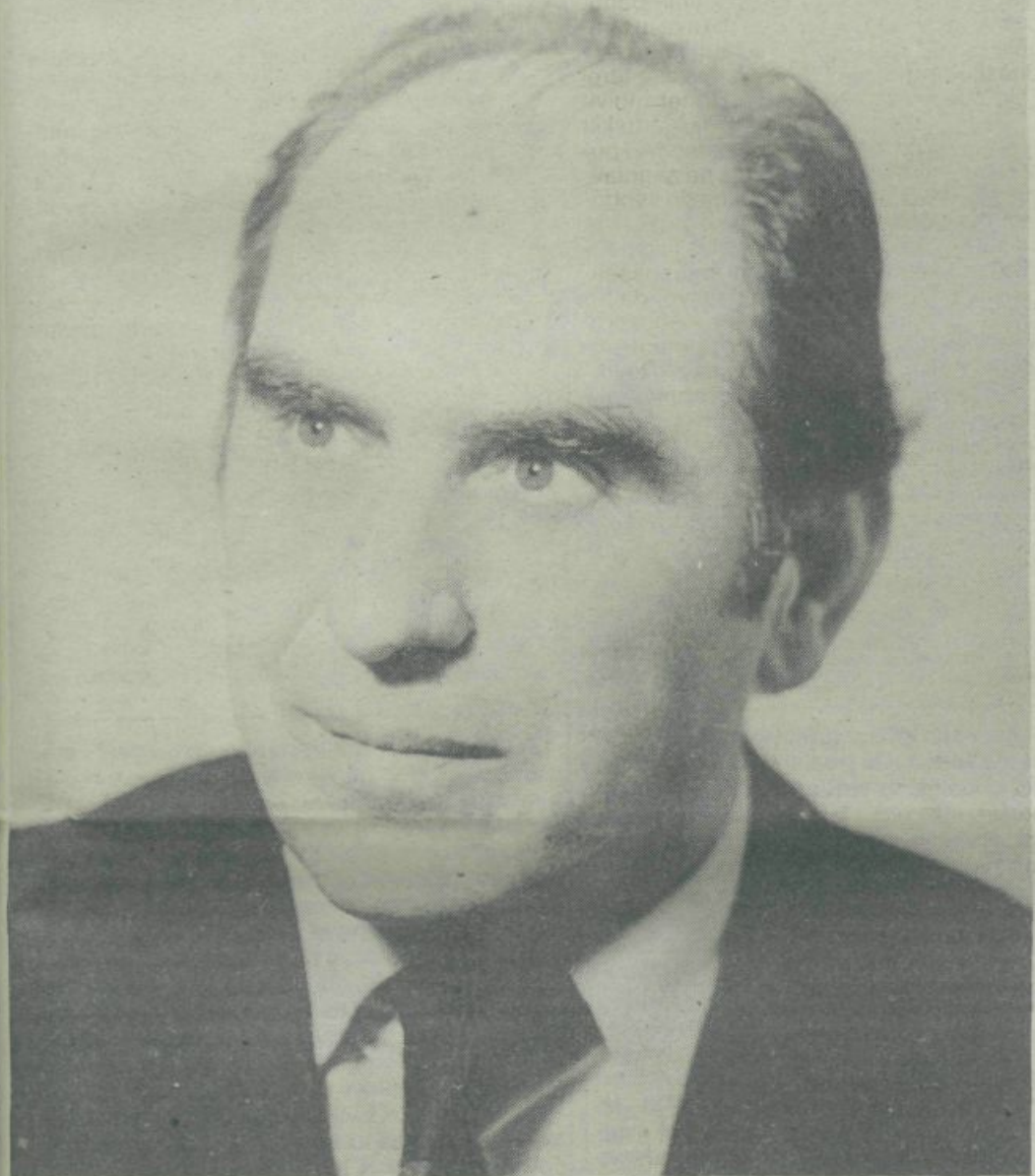

FOTO-FUTY

RŠ & TRIBUNA gresta do konca

Saveznici & (nadaljevanje na strane 8)

Objavljamo intervju z Veselinom Đuretićem, avtorjem knjige »Saveznici i jugoslavenska ratna drama«, ki je sprožila val političnih obsodb in diskvalifikacij nekdanjega mladinskega in partijskega funkcionarja. Občinski komite ZK občine Stari grad v Beogradu je Đuretića z utemeljitvijo, da negativno prikazuje vlogo KPJ v NOB in da rehabilitira četnike, izključil iz Partije. Knjiga, ki ji je Srbska akademija znanosti in imetnosti kot izdajatelj dala »znanstveno LEGITIMITETO«, je bila umaknjena iz prodaje. Povpraševanje po knjigi je kljub temu ali pa prav zato rastle. Medtem ko je bilo treba za »Saveznike« v času legalne prodaje odšteti 5.500 din, je cena na »črni borzi« po tem, ko je bila knjiga umaknjena iz prodaje, poskočila na 20.000 do 30.000 din. Za tuje ambasade v Beogradu, ki so za knjigo pokazale veliko zanimanje, je bil tudi ta strošek zanemarljivo majhen.

»Saveznici i jugoslavenska ratna drama« so v Sloveniji, kljub temu, da Đuretić v njih primerja zgodovinski položaj Srbov in Slovencev, bolj ali manj nepoznani. Zato predstavljamo odlomke iz te knjige. Fragmente smo poskušali izbrati tako, da bi lahko prikazali avtorjev odnos do vseh akterjev NOB in do druge svetovne vojne v celoti.

Vladajoča ideologija je Đuretiću najbolj zamerila to, da sicer piše o antikomunistični aktivnosti četniškega gibanja, vendar pa Dražo Mihailovića postavlja ob bok ostalim partnerjem v antifašistični koaliciji. Đuretić razlaga kontroverzni položaj četnikov v prvih letih vojne z razkorakom med političnim in revolucionarnim realizmom.

»Veštu političku igru levičarskih glasila sa javnim mnenjem zapadnih saveznika, Djuretić je pokazao na takav način, da ona dobija težinu izuzetne važne istorijske činjenice, rekao bih prvi put u našoj historiografiji Narodnoosvobodilačkog rata. Ovom knjigom postali su vidljivi dosada nevidljivi faktori, koji su i te kako uticali na konačan rasplet zamršene jugoslavenske stvarnosti.

Uprkos tome (filozofsko-istorijskoj interpretaciji - op. urednika), čitaoci svih profila koji pažljivo pročitaju ovu knjigu, otkriće u njoj nove sadržaje, koji će ponekde radikalno promeniti njihova dosadašnja saznanja i poglede na krupne događaje iz blizke prošlosti naših naroda. (recenzent knjige »Saveznici i jugoslavenska ratna drama, polkovnik, dr. Sava Skoka)

Recenzentu knjige, polkovniku dr. Savi Skoku je nedvomno uspelo v nekaj stavkih prikazati pomen in vsebino dela »Saveznici i jugoslavenska ratna drama«, ki je kmalu po tem, ko je izšlo, sprožilo val kontroverznih političnih obsodb dela samega, njegovega avtorja in izdajatelja. Vojna drama pred štiridesetimi leti se je spremenila v osebno dramo avtorja knjige, dr. Veselina Djuretića in v družbeno dramo v knjigi obravnavanega naroda. Knjiga je bila razprodana čez noč. Mnogi izvodci so odšli na knjižne police tujih ambasad v Jugoslaviji, tisti pa, ki so z nakupom zakasneli, danes razmnožujejo 600 strani zgodovine NOB po fotokopirnicah. Kmalu po valu političnih obsodb in diskvalifikacij na javnih mestih, zlasti pa v jugoslovanskem tisku (ob strani se je držala samo Slovenija), je avtor ostal osamljen. V novinarskih hišah se je uveljavila blokada pogovorov z Djuretićem. Beograjski Student, ki je premogel toliko hrabrosti, da je intervju z avtorjem knjige vendarle pripravil, je moral intervju zakleniti v miznico. Ob izostanku informacij iz prve roke in ob molku strokovne javnosti se je lov na čarovnice lahko pričel.

Djuretić: Pričakoval sem dialog, toda dočakal sem monolog, katerega akterji so bili novinarji in nekateri politiki. Ogorčenost mojih kritikov je bila brez primera v zgodovini nove Jugoslavije. Zavekli so me, ne samo v vsako mestno, temveč celo v vsako vaško hišo. Ob strani je ostala samo Slovenija, ki je prenašala v glavnem informacije.

Do »potresa« v strokovni javnosti, o katerem ste govorili, sploh ni prišlo, ker se ta del javnosti ni angažiral pri oceni mojega dela. Več kot 30 zgodovinarjev je odklonilo sodelovanje z neko časopisno hišo. Proti koncu kampanje proti meni in moji knjigi so se oglasili nekateri kolegi iz mojega domačega kraja, ki so ponovili samo tisto, kar je bilo v kampanji že izrečeno: »desna orientacija«, »nesprejemljivo delo«, »antikomunistična propaganda«, in tako dalje.

Djuretić: Mislim, da je politični racionalizem v Sloveniji bolj prisoten kot pa v nekaterih drugih republikah.

Vpr: Kako pa razložiti dejstvo, da je tako »sporno« delo izdala Srbska akademija znanosti in umetnosti?

Djuretić: Predvsem: ne bi se strinjal z vami, da je delo sporno... Čas bo pokazal, da je delo bogato zasnovano, da temelji na tisočih dokumentih, kar pa še ne pomeni, da je brez napak. SANU so nekateri omenjali tudi med kampanjo, v njej so videli »režiserja nekakšne »diverzije««. Rad bi vas prepračil, da bi se delo lahko pojavilo tudi v katerikoli drugi ustanovi, vsekakor pa povsod tam, kjer spoštujejo principe znanosti. Seveda pa je pričakovati, da v Akademijah veljajo preciznejši kriteriji, ki spoštujejo univerzalne metodološke vrednosti.

»Spornost« moje knjige obstoji v nečem drugem. Znanstvene ocene ni mogoče istovetiti z ideološko-politično oceno. Slednje je po mojem prepričanju, potrebno prepustiti bralcem in ne apriornični cenzorski verifikaciji. Smo demokratična družba...

Vpr: Kaj se je dogajalo po tem, ko je knjiga izšla? Vas, nekdanjega mladinskega in partijskega funkcionarja, so izključili iz ZK. Kdo je dal iniciativo za to?

Vse ostalo se je zgodilo potem, ko je prišel »signal z vrha«, vprašanje transmisije. Iz izvorov so prišle pripombe o »ekvidistanci« med različnimi gibanji: partizanskem, četniškem in belogardističnem. Obsojali so me zaradi »relativizacij«. Na kolikor nižje nivoje so se spuščale kritike, tem bolj ostre so postajale: neki beograjski novinar je sklepal avetijsko - v senci »avetov moje preteklosti«, neki titograjski list je na moj »antikomunistični stvoir« izstrelil svoj praznoglavi rafal, neki zagrebški časopis je na »moje« četniško gibanje zagrmel s ploho laži; v prestolnem televizijskem studiu se je pojavil sramežljivi upokojenec z lekcijo, ki ni presegala nivo petletnega otroka; na drugem ekranu je zagrmel glas patetike. Najmanj razumljive so bile hitre »transformacije« v mišljenjih in stališčih »navadnih« ljudi; dovčerajšnji oboževalci moje knjige so se čez noč spre-

minjali v njene kritike. V njej niso več videli le eksistencialnega ogrožanja olomatnje srbskega in slovenskega naroda, pač pa tudi »rehabilitacijo« četništva. V strasteh so zahtevali ne samo obsodbo avtorja, temveč tudi obsodbe recenzentov, izdajatelja in drugih. Iz ZK me je moral izključiti Občinski komite, ker je moja osnovna organizacija zavrnila zahtevo, da me izključi ona. Pri izključitvi so se sklicevali na javno mnenje. Vprašal sem jih: »kdo je oblikoval to javno mnenje«, in dodal, da nisem v sporu s Partijo, temveč je ona sprta sama s seboj, s svojim programom, s svojimi stališči o svobodi ustvarjanja.

V obrazložitvi sklepa o izključitvi je zapisano tudi, da sem negativno ocenjeval aktivnost KPJ. Odgovarjal sem, da to aktivnost prikazujem funkcionalno preko principov brezkompromisnega boja, in da jo je mogoče v popolnosti oceniti samo, če se upošteva tudi drugi pol družbene dia-

V atmosferi strašnih represij je Mihailovićeve predstavnik, Brana Pantić, poskušal skleniti kompromis z nemškimi predstavnikom, kapetanom Matlom. Slednji v svojem poročilu jasno poudarja četniške eksistencialne motive. Ponujajoč sodelovanje v borbi proti komunistom je četniški predstavnik rekel: »Draža Mihailović pričakuje, da bodo takoj po tem, ko bo dal svojim odredom ustrezne ukaze, ustavljene vse kazenske akcije proti srbskemu prebivalstvu kakor tudi množično trpljenje na področjih, na katerih se nahajajo njegovi oddelki.«

Četniki so bili pritegnjeni v igro velikih sil v trenutku, ko so lahko samo upali na zavezništvo z Londonom. Internacionalizacija njihovih pozicij, do katere je prihajalo z različnimi nameni, je ovirala njihove poskuse nacionalnega manevriranja. Zaradi sporazumevanja s komunisti je Mihailović izgubljal maneversko prostor pri Nemcih in pri Nediću; zaradi pogovorov z Nemci (v času, ko so ti izvajali repredijo), so se mu upirali privrženci.

lektike. Tudi to ni pomagalo. Spet so se sklicevali na »javno mnenje«, ki da zahteva mojo »ekskomunikacijo«. Potem, ko sem jim odgovoril, da me tudi s takimi postopki ne bodo nagnali v sovražne vode, sem zapustil sestanek. In ne bodo me nagnali...

Ob koncu leta 1941 so se zelo razredčene partizanske sile umaknile iz Srbije, kar je omogočalo vzpostavitev miru v zajemnega sovražstva. Spopadi z maloštevilnim partizanskimi enotami so bili redki. Vse do vmitve enot NOV v Srbijo oziroma vse do formiranja večjih partizanskih enot na tem področju namreč ni prihajalo do državljanske vojne, ki bi bila utemeljena na ideološko-politični osnovi. Središčno pozicijo četniškega gibanja v času odsotnosti močnejših komunističnih izlivov je omogočalo dejstvo, da so četniki ločevalo od okupatorja dva tamponska sloja: Nedića, ki je zvesto opravljal svojo žandarmerijsko varnostno službo, predvsem v večjih mestih, potrjujoč tako svoje antikomunistične in antiokupatorske pozicije ter Ljubotića, ki je svojo antikomunistično službo opravljal z ideološko strastjo, pri čemer je pazil, da se je izogibal vsem ter nevarnim mu četniškim odredom in »črnim trojkam«. Moralno neoporečnost je Mihailoviću dajalo nepomirljivo stališče ilegalnega jedra, ki je bilo podrejeno njegovemu poveljstvu. To jedro se je v prvi polovici 1942. leta nahajalo v Sandžaku in je bilo izpostavljeno močnim, napadom nemških in ljotičevih sil (operacija »Forstat«).

Vpr: Kaj menite, zakaj toliko različnih interpretacij vašega dela? Kaj je po vašem mišljenju v tem delu tako »sporno«?

Djuretić: Predvsem gre za javno mnenje ljudi, ki knjige sploh niso prebrali. Na drugi strani sem imel opraviti z močno propagando, ki je v resnici vplivala na ljudi, celo na tiste, ki so knjigo brali, vendar napačno.

Vpr: Čigavo zgodovino pravzaprav pišete v tem delu? V knjigi največ govorite o Srbih in Slovencih...

»Okupatorjeve oktobrske represije (leta 1941, op. avtorja) v Mačvi, Kragujevcu, Kraljevu in v drugih mestih so razdrle trilo koalicijo med četniki Draže Mihailovića in narodnoosvobodilnim gibanjem. Množice so četniško ocenjevanje (vojno-politične) situacije vse bolj sprejemale kot »odgovorno politiko«. Vzporedno, s tem se je krepil vpliv kolaboracionističnega »političnega realizma«, ki je postal celo psihološko in organizacijsko oporišče tistim ljudem, ki so bili v vstajo proti okupatorju pritegnjeni zaradi svojih iluzij o njegovi šibkosti. Delitev na dve gledišči eksistencialnega političnega realizma, do katere je prišlo v prvih dneh vstaje, se je vse bolj utrjevala. Borbeni, komunistični realizem se je umikal pred navalom malodušnega, sporazumarskega realizma. Takšna diferenciacija je jedro Draže Mihailovića puščala v nezanesljivosti in neopredeljenosti, ki je postalo podložno vsem vojno-političnim konjunkturam in ki je moralo prenašati udarce tako z »leve« kot z »desne«.

Vpr: Ugotovile ste, da vašega dela ni obravnavala strokovna javnost, da pa je zelo odmevalo o politični sferi cele Jugoslavije, razen v Sloveniji. Kako si to razložiti?

HOLGER STROHM MIRO LJUBNO V katastrofo

2. Atomska energija in delovna mesta

Elektronska racionalizacija

Z elektronsko obdelavo podatkov se lahko zaje in dokonča vse. V trgovskem podjetju bi lahko z tako imenovanim »integriranim sistemom proizvodnje« zajeli načrtovanje terminov, načrte amortizacije, načrt proizvodnje, skladiščenje, naročevanje delov, učinek vsakega sodelavca, vprašanje marketinga, kratkoma vse. Ti »integrirani sistemi proizvodnje« se uporabljajo v ZDA že čez 10 let. So cenejši in funkcionirajo; na primeru skladiščenja se lahko ponazorijo prednosti podjetnika. Računalnik registrira vse odhode delov in ko je doseženo neko kritično število kosov, s pisnom naroči najbližje, gospodarno število kosov glede na ceno, čas dovoza, kvaliteto itn. pri izdelovalcu in izpljune pismo ter frankirano ovojnico.

Integrirani sistemi proizvodnje

Na takih računalnikih se vodi tudi celotno knjiženje naložb s svojimi različnimi opisnimi ključi. Ti računalniki preverjajo tudi kvaliteto in količino proizvodnje v različnih oddelkih. V primeru slabše kvalitete in manjše količine kompjuter izpljune imena sodelavcev z najnižjim učinkom (normo) in priporoči preverjanje situacije, predlaga odpustitve itn. V ZDA se integrirani sistemi proizvodnje označujejo kot neogibno potrebni za vrhunsko menedžerstvo, ker je vsaka informacija avtomatsko ali s pritiskom na gumb na razpolago.

Toda tudi skladiščenje se lahko v velikem obsegu avtomatizira. Pri SKF, v lesarni Göteborg (Švedska), se naročila odpošiljajo s kompjuterjem. Iz velikega skladišča se avtomatsko vsi deli odpokličejo, izknjižijo, zavijejo in naslovijo. Ravno tako se izstavijo računi za njih. Tu ni več potrebna nobena človekova roka. Naslednji, ki jih bo avtomatizacija zajela, so strokovni (VKV, KV) delavci in strojniki. V ZDA približno že 10 let stojijo kompjutersko krmiljeni proizvodni trakovi, ki avtomatsko izdelujejo avtomobilске motorje, diske za zavore itd. Firme v Zvezni republiki Nemčiji so hotele v začetku 70. let uvesti tako tehnologijo tudi v ZRN, vendar so jih spočetka prestrašile organizacijske težave in stroški. Zaradi padanja dolarja na deviznem trgu in zaostritve konkurence na svetovnem trgu se čuti posiljene, da navedemo elektronsko proizvodnjo tudi pri nas. Danes se privaja tehnologija tako, da se v ZDA postavlja nove tovarne, Američanom pa pusti, da nam instalirajo te nove proizvodne naprave?

Avtomati imajo za podjetnika prednost. Niso le cenejši, ampak se tudi ne pritožujejo čez delovne pogoje, nočejo povišanja mezd, niti dopusta. Ne štrikajo, delajo dan in noč, izdelujejo več različnih delov (kar je pri menjavi rezervnih delov stroškovno ugodno), proizvedeni produkti niso vprašljivi in vse stroške ter proizvodnji čas se da točno preračunati in kalkulirati. Ti stroški so manjši. Razen tega podjetnik s proizvodnimi avtomati nima socialnih izdatkov. Ni čudno, da industrija teži k elektronski racionalizaciji in da s pomočjo električne energije nadomešča človeško delovno silo.

Toda za to novo industrijsko revolucijo so potrebne ogromne količine energije. Za industrijo ima slogan »Brez atomske energije bodo ugasnile luči« poseben pomen, kajti brez »atomskega toka« ni kompjuterki o vodenih proizvodnih trakov in iz tega sledi: manjši profiti. Podjetniki in zagovorniki atomske energije radi trdijo, da so takšne naprave ekološko pozitivne, ker se za krmiljenje delovnega procesa uporabljajo mikroprocesorji, ki potrebujejo zelo malo energije.

Kompjutersko vodena proizvodnja

Toda prizadeti so vsi tovarniški delavci in zaposleni. Strokovni NKV, KV delavci čez nekaj deset let ne bodo več potrebni. Tudi visoko kvalificiran strojen delavec se da nadomestiti z numerično vodenimi orodnimi stroji. Da se bo to uresničilo že v najbližji bodočnosti, je razvidno iz sledečega citata Spiegla: »Zadnji stadij avtomatizacije bo ja-

pensko podjetje Fuictsu-Faunc doseglo v začetku naslednjega leta; roboti bodo gradili robote. V novem obratu elektronske tovarne nedaleč od Fudžijame je sicer še 150 ljudi zaposlenih, toda le v osemurnem turnusu. 24 ur dnevno pa naj bi delalo 30 železnih kolegov; načrtovano je, da mesečno proizvedejo 350 industrijskih robotov in okoli 500 drugih programsko vodenih orodnih strojev. Kasneje naj bi avtomat prevzel tudi kontrolo avtomatov.« (56) »Najmanj 7000 robotov, ki so bili z pomočjo senzorjev naučeni preprostega tipanja in gledanja, so azijati že instalirali na svoje tekoče trakove; Nemci jih imajo šele 700. V obratu Datsun v Zami roboti medtem opravljajo tudi montažo: le še 67 ljudi nadzoruje naprave, ki vsak dan proizvedejo 1300 avtomobilov.« (57) Žrtve te elektronske naprave, bodo, po raziskavi münchenske consulting-firme Dorsch, predvsem strokovni VKV, KV delavci. Podobne rezultate ugotavljajo tudi znanstveniki Göttingerskega Sofi-Instituta, ki so osvetlili uporabi robotov pri VW. »Raziskave kažejo jasen trend: mikrokompjuterji preganjajo strokovne delavce, stabilni truh v zahodnonemškem gospodarskem ustroju. Nasprotno pa je potrebna armada pomožne sile, ki gre s topo ravnodušnostjo tem strojem na roko. In končno voden je cel aparat s kliko ekspertokratov, ki stalno razglašajo, da je tehnični napredek neizbežen in skrajno napreden.« (57) Toda ne racionalizirajo se le strokovni delavci, kajti na trgovskem področju je racionalizacija še mnogo bolj nekomplcirana; skoraj vse dejavnosti se da avtomatizirati. Le še za programiranje računalnikov in visoko specializirano delovno silo, kot so matematiki, kibernetiki, specialisti za podatke, je na razpolago dovolj dela, celo nadurnega. Toda za vse ostale ljudi, ki nimajo izbrane matematično-fizikalno-tehnične nadarjenosti kaže slabo.

Ford Foundation: 10 %, 20 %, 30 %, 40 % celo 50 % brezposelnih leta 2000

Spiegel piše: »Upanje, da novi stroji ponujajo toliko jobov pri svoji izdelavi, kot jih potem nadomestijo – to upanje vara. V Wolfburškem VW koncernu, ki robote gradi in uporablja, so znanstveniki z Göttingerskega sociološkega raziskovalnega instituta, preračunali plus in minus točke. Rezultat: na vsako novo delovno mesto v proizvodnji robotov pride pet novih delovnih mest, ki jih železni sluga (VW) uniči ... Pri tem ostaja odprto, če vročih novitet ne dobavljajo tehnično bolj opremljene tovarne iz Japonske in ZDA. Pri polprevodnikih in kompjuterih, analizira poznavalec trga Benjamin Rosen, imajo evropejci brezposelnost, ne pa tehnologije.« (57)

Münchenski Ifo-Institut in raziskovalci Baselskega Prognosa, za katere je pot v kompjuterizirano družbo neogibna, napovedujejo zahodnonemškemu gospodarstvu stalno brezposelnost. V Nova-reportu, ki ga je iniciral francoski ministrski predsednik Giscard d'Estaing, so izračunane posledice mikroelektronike v Franciji. Izguba delovnih mest v bankah do konca 80. let je ocenjena na 30 %.

V toku desetletij bo vedno več ljudi izgubilo svoja delovna mesta – 10 %, 20 %, 30 %, 40 %. – Ford Foundation govori za ZDA celo o 50 % do leta 2000. Kaj naj se naredi z vsemi temi brezposelnimi?

Podobna situacija je danes že v deželah v razvoju, kjer so ljudje, ki niso potrebni niti kot delavci niti kot porabniki. In ker je v mnogih od teh dežel prek 50 % rodovitne zemlje v rokah inozemskih firm, ki na njen pridelujejo kakao, kavo, banane, itd. za izvoz, ljudje v teh deželah gladujejo. Po podatkih ameriških »ekspertov« se tem ljudem sploh ne da več pomagati. McNamara je leta 1971 kot predsednik World Bank celo govoril o tem, naj se trpljenje teh ljudi vendarle ne podaljšuje. Najbolj človeško bi jih bilo pustiti stradati – razumljivo brez zbujanja prevelike pozornosti. Seveda se kaj takega še ne more narediti z brezposelnimi pri nas, toda zelo dobro tem ljudem, katerih poklicna eksistenca bo uničena, prav gotovo ne bo šlo.

CLOVEŠKI EMBRIJ PRESADILI NA MOŽGANE KUNCEV

Uresničena znanstvena fantastika?

MOSKVA — Sovjetski znanstveniki so uresnili zamisel, ki je bila donedavno le znanstvena fantastika. V inštitutu za genetiko so presadili možganske celice človeškega embrija na možgane kuncev. Ta delček se ni le zrasel z možgani eksperimentalnega kunca, ampak je aktiviral njegove funkcije.

Vodja laboratorija doktor bioloških znanosti Fatima Atamuradova je novinarjem

sporočila, da je genetična aktivnost človekovih možganov izredno visoka ter da je rezultat presaditve in zraščanja možganskih celic človeka v zajcu pogojevalo spodbujanje možganskih funkcij pri tej živali.

Sovjetski znanstveniki so ugotovili, da je pri živalih znatno narasla občutljivost na svetlobo in vonj, kar je neposredna posledica vpliva možganskih človeških celic. Poleg tega zatrjujejo, da so s tem poizkusom potrdili hipotezo o načelni možnosti presajanja možganov embrija. Ker pa je količina presajenih človeko-

vih možganskih celic še zelo majhna, se presajeni delček možganu podreja režimu delovanja možganov prejemnika in zato se vedenje kuncev ni v celoti spremenilo.

Kakšne perspektive vidijo znanstveniki po omenjenem poizkusu? Predvsem opozarjajo, da bi s presajanjem možganskih delov v prihodnje lahko odpravili psihične in nevropatološke bolezni pri ljudeh. Kot možen primer so navedli morebitno presajanje segmentov malih možganov v embrija na človeka, ki je bil poškodovan.

Zadnji del

»Izvanredni rezultati,« piše beograjska Galaksija, časopis za popularizacijo znanosti, »uvodjenje ljudskega gena v embrion miša,« in vsa navdušena pod naslovom »Tajne života« dodaja: »Zahvaljujuči genetiki, čovek danes može da odkrije tajnu »upravljačkih centara« i da njima i upravlja.«

Tako nekritično povzema (prevaja) po članku v časopisu L'EXPRESS časopis, ki je bran po vsej Jugoslaviji. Nič boljši ni ljubljanski Dnevnik, časopis Socialistične zveze delovnega ljudstva, ki združuje vse delovne ljudi in občane z Zvezo komunistov na čelu, v boju za novo družbo in novega človeka. Tako časopis (Galaksija), ki je usmerjen v približevanje izključno naravoslovnih znanosti preprostemu človeku, kot časopis, ki je izključno usmerjen v družbenopolitično sfero, piše o velikih uspehih naravoslovnih znanosti; oziroma točneje o enem polu znanosti, to je tehničnem, tehnološkem delu uspeha. O družbenem polu-vidiku teh »uspehov« ni ne duha ne sluha, kar gre zameriti obema časopisoma. Oba pozabljata, da se nahajata v deželi, ki je v svoje osnovne ustanovne listine zapisala in opredelila boj za drugačne odnose na tem planetu. Ravno tako pozabljata, da je znanost eden vodilnih subjektov (če ne celo vodilni) pri ustvarjanju drugačnih (beri boljših) družbeno-tehnoloških odnosov na tem planetu.

Za kaj torej gre? (Sklicujem se na izdaji obeh časopisov v začetku decembra oziroma konec novembra 1985.)

Galaksija v svoji decembrski izdaji piše o razvoju genetike od Mendela pa vse do današnjih dni. Med drugim je v tem članku v vrsticah pod podnaslovom »Logika živog sveta« zapisano: »Ali posle rata (mišljena je druga svetovna vojna op. a.) mladi istraživači širom sveta oduševljavali su se za biologijom. Mnogi od njih su bili fizičari, koji su promijenili »polje istraživanja« in napustili svojo disciplinu, ogorčeni što je fizika dala vojnicima u ruke atomsku bombu. Oni su doveli svežu krv u biologiju i digli na najviši moguć nivo njen eksperimentalni aspekt.« Tako, po logiki tega odstavka je torej fizika (znanost) kriva, da imamo danes atomsko bombo. Galaksija, ki popularizira (baje) znanost med ljudmi dovoli, da se na straneh njegega časopisa črni znanost sama po sebi in nič ne napiše v njeno bran. Istočasno pa dovoli, da se hvali neka druga znanost, zopet sama po sebi. Pri obeh znanostih se izpušča družben izvor in namen njihovih rezultatov. Postavlja se vprašanje ZAKAJ? Ali Galaksija (in tudi ljubljanski Dnevnik) pozablja, da niso rezultati fizike v obliki atomske bombe posledica fizike same, temveč družbeno

usmerjene fizike v točno določeni smeri, ki se ji reče NACIZEM? Torej je rezultat fizikalne znanosti v obliki atomske bombe NACISTIČNI REZULTAT, ki služi nacističnim namenom. Zakaj Galaksija pozablja, da ne obstojajo le v fiziki nacistični rezultati? Zakaj ne opozori svoje bralece, da so tudi nekateri rezultati genetskega inženiriranja nacistični? Zakaj jim ne pove, da so ti navdušeni biologi in fiziki nadaljevali tam, kjer so nacisti nehali? In če so nacisti to počeli z namenom absolutne vladavine nad planetom, s kakšnim namenom današnji znanstveniki nadaljujejo njihovo delo? Ali so mogoče sovjetski znanstveniki presadili človeške možganske celice v možgane kuncev zato, da bi bili prej v komunizmu in svobodni? Svobodni pomeni svobodno odločati, torej tudi svobodno misliti. Da bi pa svobodno mislil, ti nihče ne sme posegati v možgane. Sovjetski znanstveniki pa so naredili ravno to (glej fotoko pijo članka). Del celic so presadili v druge možgane in ugotovili, da so se nekatere funkcije izboljšale, a ne odločilno (sam bi raje rekel odločilne-zaenkrat), saj so se zaradi majhne količine nove celice podredile obstoječemu sistemu. Vprašanje pa je, ali tu res gre za količino celic, ali le za njihovo kvaliteto oziroma funkcijo, ki jo opravljajo. Če je odgovor tak, da je važna funkcija celic in njihova organizacija, lahko pridemo do zaključka, da je (oziroma bo) možno možgane kontrolirati in usmerjati z novimi oziroma presajenimi celicami.

Kako preprečiti zlorabe? Galaksija nam na koncu svojega članka ponuja svojevrstno rešitev: »Neki naučnici se plaše ponovnog rađanja eugenetskih ideja i upozoravaju da u ovoj oblasti etički faktor mora ići ispred sazajnog, naučnog.« Torej, etika oziroma morala, naj opredeljuje znanost, pa bo vse v redu. Nič ne bo v redu, saj je vse do sedaj znanost usmerjana z določenim moralom, razredno moralom. Vendar ne z moralom katerega koli razreda, temveč točno določenega, to je vladajočega razreda. In to se dogaja še danes in se bo dogajalo, dokler bodo obstajali razredi. Edino alternativo »moralnemu« usmerjanju znanosti vidim v tem, da začne znanost usmerjati moralom. Edina alternativa je (po mojem), da morala postane ratio, razum in ne čustvo, da se reši emocionalne vsebine in s tem dimenzije predsodka. Morala mora postati znanstvena, postati mora znanost sama, postati mora razum. Le razum daje razumske odgovore in rešitve. Razumskost mora opredeljevati moralnost.

Boris KONONENKO

(se nadaljuje na naslednji strani)

MARJAN M. BREZOVAR

MREŽA

V mestu sem, že od ranega jutra, v ribarnico grem, kupiti moram skuše. Hodim po ulicah in se izogibam ljudem, ki se vedno znova hočejo zaletavati vame, ali pa sem morda jaz premalo pozoren, razmišljen, res je, veliko preišlujem zadnje čase, morda že kar preveč, prav zato sem se že zgodaj zjutraj odločil, da si vzamem čas in se odpravim v ribarnico po skuše. Skuše so ribe, jemo jih, pečemo, pravkar grem v ribarnico, kupoval bom skuše, jih pekel in jedel. Pekel in jedel! Ljudje še kar naletavajo, ko mušice, izogibam se jim, vendar tirnic, po katerih se gibljejo, ni mogoče določiti, vsak čas kateri od njih nepredvidoma stopi predme in mi zapre pot. Prebijam se, prebijam. Kupiti moram skuše, od doma sem šel, že zjutraj, celo z avtobusom sem se peljal, ja, ja, zdaj pa grem v ribarnico, zdaj grem na ribji trg. Vse je jasno. Vse je jasno! Pred ribarnico se iz gruče iztrga neka deklica in steče za mano.

»Počakajte, gospod, prosim vas, pokazala vam bom ribe. Pokazala vam bom ribe!« Nekaj časa jo nejeverno gledam, kot da nisem prav dojel njenih besed, nato se zdrznem in v najglobljih predelih zavesti mi odzvanjajo njene zadnje besede. Pokazala vam bom ribe! Spuščava se po spolzkih, zavitih stopnicah, vse do konca, do dna. Nakupim skuš, nato se z deklico postaviva nekoliko v stran in opazujeva ribe, ki še žive plavajo v posebej za to namerjenih kadeh, napolnjenih z vodo, sladkovodne, morske, vsakršne. »Mar ni lepo,« reče ona in me pogleda, išče na mojem obrazu kak namig, izraz, pogled, ki bi to potrdil. »Greva,« rečem. Vzpneva se po stopnicah navzgor, na sonce. Zdaj korakava proti Tromostovju, sem ter tja se ustaviva, da si ona zrahinja vezalko na čevlju, ki jo po njenih besedah tišči že več dni, brez razloga. Dva možaka sta čez celo cesto razpela ribiško mrežo in lovita ljudi. Starejšemu se na pr-

stancu svetlika ribiški prstan, prstan, kot ga nosi papež. »Ta dva bi naju rada dobila v pest,« ji rečem. Pokima. »Vem,« reče z nekakim prizvokom žalosti. »On je moj brat. Piše in berači po mestu.« Pravkar sta ujela starejšo žensko, ta opleta in kriči, vendar nekako prazno, kot da ve, da ni rešitve. Brata zategujeta mrežo in si dajeta nekakšno ribiška znamenja. Veter piha s hitrostjo kakih pet boforov. Na mostu čez Ljubljano se ustaviva in polagoma zmečeva skuše eno za drugo v vodo. Z zanimanjem opazujem, kako plavajo. Tedaj nama prihiti nasproti Prijon Aleš, razburjen in agilen, prepoten je in v naglici mi hoče nekaj povedati, sedaj šele opazim, da je popolnoma pijan in da ima posceno levo hlačnico. Zdaj se bedasto reži, prikimava in mi pripoveduje, da je bil v krčmi, imena se sicer ne more več spomniti, ampak da je bilo čudovi-to, in da naj tudi jaz pridem, kam, pa mi ne ve povedati. Hoče nas zbliti konjska

vprega, vendar pograbim Aleša za ramo in ga stresem kot žakelj koruze. Presenetljivo iz žepa se mu dejansko vsuje prgišče koruze. Prijon se v zadregi zasmeji, blebta nerazločne stavke, temno je zardel do ušes. »Obadva sta nora,« jima rečem. »Jaz sem Marjetka,« reče deklica. »Zdravo, Marjetka, kako si kaj.« Z Alešem se rokujeta. Pogledam na uro in ugotovim, da je že pozno, da je že več kot deset, da že na enajsto gre. Prijon kima in pove, da je spil več litrov vina in da je že dvakrat bruhal. »Iskal te je J.,« mu povem, »da mu daš denar, ker danes potuje v Nemčijo.« »Kaj?!« zavpije on. Izkaže se, da je zdaj že prepzno, da je J. po vsej verjetnosti že odpotoval, da ga je iskal doma, pa ga ni bilo, ker je bil v krčmi... nemočno se sesede na tla, kjer ga z deklico – Marjetko – pustiva in odideva. Na prvem vogalu nanj opozoriva miličnika, ki se nemudoma odpravi ponj, ne da bi sploh preveril, kdo sva, če nista mor-

da celo dva infantična ipd. V lekarni nama postane vroče, njej celo slabo, zato ji naročim, da naj tačas, ko bom jaz stal v vrsti, ona skoči na pošto in odda pismo, ki ga izvlečem izza hlač in ji ga izročim. Zelo je radovedna, to ji vidim iz oči, in že zdaj vem, da bo pismo za prvim vogalom odprla z zobmi in pogledala, kaj piše v njem. To je pismo nekemu znanцу. Zberem se. Kaj moram kupiti? Moditene, mogadone, še kaj...? Prodajalka me zabodeno gleda, šele zdaj vidim, da je to pravzaprav bik, vol, ki se je nekoč reinkarniral v tej prodajalni in sčasoma prevzel službo prodajalca. »Od volov ničesar ne vzamem,« ji rečem hladno in zahtevam, naj pokliče šefa. Šef pride in si briše roke v umazan kleparski jopič. Položi jih na pult, nohti so umazani, nekateri pristrizeni do živega. »Rad bi vam povedal,« mu rečem zaupno in se nagnem naprej, da ne bi drugi ljudje slišali najinega pogovora. »da imate med prodajalkami

vola. Razčistite sami, uredite to zadevo takoj, ali pa bom javil naprej. Toliko.« Za trenutek me nepremično motri, kazno je, da ni presenečen, da je morda za stvar že ves čas vedel ali pa vsaj slutil, a je upal, da ljudje tega ne bodo opazili, nato oživi in mi obljubi, da bo stvar takoj uredil, le kako je mogoče biti tako neumen, da se tega ni prej domislil. Nasmehneva se. »Zdaj pa mi dajte tiste moditene, mogadone in apaurine,« mu rečem. Prinese in zavije. Plačam z rdečim bankovcem in odidem. Deklica – Marjetka – me že čaka pred vrati in zamišljeno preštevava drobiž, ki ji je ostal od nakupa sendvičev. »Zanimivo,« reče in zamišljeno preštevava še naprej. »Žan Klod Kili me je hotel posiliti. Ampak to se ne bi smelo zgoditi, on je vendar v Franciji in ne tu.« Objamem jo okoli ramen in ji zatrdim, da se to tudi ni zgodilo, vse skupaj se ji je samo zdelo ali pa je živčna. Vendar se je njen strah oprijel

tudi mene, se zlasti zdaj, ko je dvignila krilo in mi pokazala kakšnih šest centimetrov dolgo prasko. Moram reči, da se ob pogledu na to stresem. »Kje pa se je to zgodilo?« jo vprašam. »Pri Uršulinski cerkvi,« reče na videz brezbrizno, nato pa mi nasloni glavo na ramo in začne pretresljivo jokati. Počakam, da se izjoče, nato nadaljujeva pot. Pot se vije po raznih ozkih ulicah, ena od njih celo nosi ta naziv: Ozka ulica. V vsaki drugi ulici srečava Prijona, ki se skriva pred miličniki. Ta igra traja v nedogled. Skrijeva se mu za neko trgovino s ploščami, prav tja, kamor se je on sam pred nekaj minutami skrnil policajem, ki ga zdaj že spet iščejo drugje. V trenutku njihove zbežanosti hoče on izkoristiti zmedo in pobegniti k nama, ko uvidiva njegovo namero, se prestrašiva in začneva panično bežati med starimi hišami, sama ne veva, kam. Policaj naju opazi, steče za nama misleč, da sva Prijon, ki se je zaradi kamuflaže razbil v dva dela, Pri-

jon ena od Prijon dva. »Policaj!« zavpijem. »Stoj! Poslušaj! To nisem jaz, on je Prijon, tam preko, jaz sem jaz in to je Marjetka! Marjetka!« Policaj se ustavi sredi koraka in naju motri, ne more se odločiti. V neki reži se pojavi Prijon. »Tam!« zavpijem. »Tam!« Policaj se odlepi od stene in steče po napušču, z Marjetko se obmeva in zbeživa proč, stran od te norije. »Joj,« reče ona in iz žepa izvleče kovanec za pet din, »kaj bovanec zdaj?« Kovanec na njeni dlani se obrača in premika, kot bi nama dajal nekakšno navodila, predloge, vabila. Zastrmim se vanj. »Kupila bova rože.« »Zdi se mi, da je kovanec zadovoljen z mojo odločitvijo, no pa saj ni moja, saj mi jo je sam sugeriral, ali pa tudi ne? Stvar je v tem, da ne vem, če sem ga prav razumel. Stopiva v prodajalno rož. »Koliko so rože?« vprašam. »Kakšne rože?« reče prodajalka. »Magnolije, orhideje...?« »Kar že imaš,« jo začnem tikati. »Koliko jih dobim za pet din?« »Za pet din

ne dobiš nič,« reče prodajalka hladno in me prebada z ledenimi pogledi. V prostoru smo samo trije ljudje, prodajalka mi torej ne more nikamor pobegniti, imam jo v pesti. »Kako nič?« ji rečem. »Pet din ni nič, pet din nekaj je,« ji hlastno zatrdim. »To ni niti za kornet,« reče Marjetka in me pocuka za rokav suknje, s tem mi nedvomno želi nakazati, da vse skupaj nima smisla in da naj odneham. A meni ni do tega, prav zdaj vidim, da ne smem odnehati, da moram zvedeti, koliko so rože in koliko jih za ta denar lahko dobim. Nasmehnem se ji. »Poslušaj, punca,« rečem in jo pogledam kot playboy, »nekaj rož za pet din že dobim. Ne poskušaj me prepričati v nasprotno, ker nič ne hasne. Zdaj pa me zanima, koliko jih dobim. Understand?« »Understood,« reče prodajalka in se umakne v predprostor po cenik. Nekaj časa živčno trza z ustnico in jo grize, na čelu se ji od napetega razmišljanja pojavi guba, nato se odloči. Pride k

nama, v roki drži cenik in se v nekakšni zadregi smehlja. »Za pet din,« reče, »za pet din jih dobiš točno dve stebli, korenino in nekaj listov. To dobiš za pet din.« Nekaj časa razmišljam, zdi se mi preveč, celo roža vendar stane – tako se mi zdi – nekaj tisočakov. Ali je mogoče, da je ves ostali denar vreden samo cvet? Zalotim se, kako se zdaj tudi sam grizem v ustnico, tega mi postane sram in z naglim gibom položim pet din na pult. »Daj mi te rože,« rečem prodajalki, pogledam Marjetko in se ji nasmejem. »Zdaj sva ob ves denar,« reče ona, vendar brez žalosti. »Vem,« rečem »pa kaj? Za pet din ne dobiš niti kornet. Zasmehneva se nepravilnosti v skladnji mojega stavka. Vtem prodajalka že prinese rože. Občutim potrebo, da bi ji nekaj povedal. Nagnem se čez pult. »Vi niste vol,« zaupno rečem. »To vem zagotovo.« »No in?« reče prodajalka in z vrtnarskimi škarijami reže nekakšne koreninice in popke

Ne da se motiti. To mi je všeč. Še več, to me navdaja s pravim občudovanjem, zato se nagnem naprej in ji še enkrat zatrdim, da ona resnično ni vol. Medtem je že uredila rože, jih zavila in mi jih potisnila v roke. »Tukaj, gospod.« Nasmehem se ji in z Marjetko odideva na ulico. Asfalt je od vročega sonca popolnoma razbeljen, še več, razžarjen. Dobro da nisem bos. Na križišču se boči vodnjak, tja se odpraviva z Marjetko. Marjetka umiva sadje, opazujem njene prste. »Daj mi sad,« ji rečem in odprem usta. Sok se mi pocedi po bradi in razgledam se po ulici. Preklete! Bliža se nama Prijon in si briše potne srage s čela. Že naju je opazil. Pospešuje korak in nama maha. Z Marjetko pograbiva culo s sadjem in sendviči in se hitro odpraviva, sam skočim še enkrat do vodnjaka po žveplenke, ki sem jih bil pozabil tamkaj. Marjetka me čaka na vogalu iz iztegnjeno roko. »Zdaj pa hitro,« ji rečem in pogledam nazaj, Prijon se bedasto

reži in misli, da je to nekakšna igra, »izgini va ali pa naju bo dohitel.« Marjetka me pri me za roko in že izgineva med hišami. Urabije poldan.

Mart Lenardič

PREDGOVOR

Ime mi je Rival. Odkar sem postal pisatelj, se je moje življenje v temeljih spremenilo. Izkazalo se je, da za uk nisem odprte roke, za delo pa ne priročen, dasiravno ga imam za potrebno, ga dovolj spoštujem in mu ne kratic zaslug, ki mu gre. Nekoč je bil delavski razred celo pri meni doma, na bisku, kar pa že ne sodi več v našo pripoved. Skratka, tudi zdravje mi ni dopuščalo takih zavezujočih dejavnosti, pa sem živorenil iz leta v leto, sebi in bogu v nadlego. Obtem sem spoznal Kalegiča.

Kalegičev oče je bil Srb, on sam pa slok, volas petdesetletnež odločnih kretenj. Vendar ni bil, pač pa je v meni zaslutil in spodbujati moč, da z umetniško besedo vsujem svoja razmišljanja, ki tvorijo moje življenje, in s tem tvorno sodelujem v nenadnem ustroju sveta. Že se je začelo: no, mi je izvrstnih oblizkov in pijač, knjig, japonskih bakrorezov, mi omogočal ženske, ki bi me le spravil v zalet. Dan in noč se je bil nad pisalnim aparatom ter prepisoval moje okorne, začetniške izdelke. Kadar sem hotel obesiti na klin ter priznati poraz neposrečenosti svojih lastnosti, je vil kake, si mršil lase ter mi dopovedoval, da hko le s skupnimi silami izvedeva eno poveško življenje. V skrbi za moje telo mi kupoval poloverjev iz kašmirske volne, a nisem imel več kam z njimi. Končno tudi spreh ni izostal.

Moj prvi literarni večer je bil sicer skromen, a je trajal pozno v noč. Mimo mene so bili prisotni še Kalegič, njegov starikavi oče, nek hipi in par žensk, ki jih je bil primarni Kalegič. Penilo se je vino s poreklom in Kalegič je k brezbarvnim ustnam prislanjal avnik, muha, ki mi ni bila povšečna, a tamu človeku bi spregledal še marsikaj drugega. On je iz mene naredil to, kar sem si so izražali zadovoljstvo nad mojimi metniškimi deli, le hipi je nekaj godrnjal. Kalegič ga je postavil pred vrata.

Ko sem štel pet let, sem pod vtisom popularnih filmskih izdelkov in pod ustvarjalnim vodstvom svoje skrbnice Žive-Duše pisal delo z naslovom Kawbojska knjiga. Posilec glavne vloge je bil simpatični Đoni Let, predstavljen tudi na številnih posrečenih ilustracijah. Če naj zveščič ocenim danes, potem kritične distance, vsekakor boha za nekaterimi napakami, tako simptomatičnimi za mladoživo zaletavost. Vendar, noč ima svojo moč, iz malega rase veliko. Z veseljem sem opazoval, kako iz neva v dan napredujem. Vadi sem se v dramatik in tvoril čedalje bolj posrečene avke. Predvsem zaradi urjenja sem sesvil novele kot Moje življenje, iz mojega življenja, Konec nekega življenja in Idiot. Serarna srečanja so postala česta poestritev vsakdana, Kalegič pa je, ne šteječ pri tem s pijačo in vinarjem, privabil nekaj pravih slovenskih pesnikov. Sčasoma

sva postala nekakšno okostje ljubljanske boheme osemdesetih. Vše češče sem slišal Rival, ta naš pisatelj.

Ob ustvarjanju sem prejkone sčasoma naletel na nekatere probleme v zvezi z resnico, ki se, velika kot je, vpleta v vsako pra-

vo delo. Kalegič je zaskrbljeno opazoval, kako mi ustvarjalna moč usiha. Polotil se me je zlobni dvom, snov za pisanje se mi je vztrajno izmikala. Moj prijatelj je nakupoval obširne knjige ter se požrtvovalno poglabljal vanje, a si tudi sam ni bil več na jasnem. Kar pomnim, ni bilo večje krize; če bi se moja pot kdaj zlomila, bi se tedaj.

Daljšo obdobje sem preživel prikovan na posteljo, Kalegič me je vsakodnevno obiskoval in me po svojih močeh zabaval. Pri-povedoval mi je anekdote iz življenja mojih tovarišev, pisateljev. Oskrbel mi je posebno dovoljenje, da sem smel sprejemati bizarne obiske, ob vsaki uri. Kje je ta človek našel moči in sredstev, mi nikoli ne bo jasno. Bil je mož neizmerne vere.

Njegova sila in ljubezen sta privrela tudi v mojo kri. Vzdržal sem. S skupnimi močmi sva se lotila zbiranja gradiva. Slcer obširno stanovanje se je šibilo pod težo knjig, papirjev, korakov še živečih prič. Meni tako ljubo slast ustvarjanja je nadomestilo naporeno, metodično delo. Ni je bilo biblioteke, muzeja ali galerije, ki je ne bi bila obletala. Za spanje ni bilo časa. Osnutki so se razpasli na tisočerih straneh, prihajali in odhajali so lektorji, stenografije, posredniki, izmозgane baletke, nikdar zadovoljni založniki. Delo je hitro napredovalo. V teku so bili razgovori s tiskarno. Takrat je umrl Kalegič.

Neumorno delo, breme skrbi, nanaglo-ma použiti obloženi kruhki, slastni rum in večna cigareta med nemirnimi prsti so storili svoje; možu je deževnega dne – sedel je v naslanjaču in živčno premetaval goro papirjev – počilo dobro srce. Moje pa se je dušilo v obupni žalosti ter obdržalo za vselej neizbrisno, globoko rano.

Delo je bilo za dolgo prekinjeno. Zopet ustanove, tokrat brez obiskov, dolgotrajna obdobja brezvoljnosti in odmiranja, polaganje rok nase ob najmanjši nepazljivosti paznika. Tako leto in dan. Vendar pa je nujno jela, sprva le tu in tam, komaj zaznavno, nato vse glasneje, po meni kljuvati pravilna misel. Kalegič ni je dal svoje življenje, takorekoč vložil ga je vame, v moje umetniško snovanje. Sedaj sem sam za oba, a tokrat pravi pisatelj. S podvojenjo ihto sem se vpregel v delo.

Torej bi se mu na tem mestu rad še posebno zahvalil, ga počastil, oddolžiti se mu ni mogoče. Kalegič je bil kot dobra plat mene samega, ki je poprej nisem poznal, bil je lokomotiva, ki je neuklonljivo vlekla kompozicijo, dokler ni v orjaški, slepeči luči lepote in ljubezni za vselej omahnila. Sam sem prispeval zgolj talent. Pričujoči roman je prav tako njegovo kot moje delo.

Rival, Ljubljana, 22. 12. 1985

FOTO-FUTY

QUATEBRIGA

Revolution in the Zoo

mimezis, Logos

Uvodnik v Tribuni št. 2 je, milorečeno, smešen. Samo eno veliko, ponarejeno opravičevanje, ki nima ne repa ne glave. Čemu?! Pravite, da ste pod močnimi udarci kritike; da bralci s pisanjem Tribune niso zadovoljni... Bodite hladni (da ne zapravite svoje kariere!), ali pa vroči, ker samo to velja. Mlačnosti, s katero se trudite, ljudje ne marajo, še manj v teh kriznih časih, ko je marsikaj zavoženo. Vaša mlačnost je za izkozlaj, saj vas bralci takšnih, kot trenutno ste, ne moremo nositi v sebi, ste pretežki.

Poglejte Tribuno iz 1980. leta; naprimer zvarek »Aduti so rdeči«! Ironija ali posledica transmisivnosti?

Poglejte Debeljakovo Tribuno iz leta 1982! Ta koncept bo ostal, gre v zgodovino, vse ostalo se pozablja! In glejte, Aleš Debeljak danes je nekaj! Če hočete: vsi, ki so v preteklosti delali hitrejše korake, hodili torej pred drugimi, danes nekaj veljajo, pomenijo; pa če pogledate revolucionarje iz časov okupacije, ki so si s svojim takratnim početjem zagotovili predvsem gmotnost preživetja; na primer, pogledajte Rožanca, Zidarja, Župana, Torkarja, **Kocbeka**, perspektivovce (Kermauner, Veljko Rus, Jože Pučnik, Primož Kozak, Dominik Smole, ...), Jančar, Rupel, ... vsi ti danes nekaj pomenijo, nekoč pa so tvegali, delali so ogromne in tvegane korake pred drugimi, ... Ostane, preživi vedno le tisti, ki v določenem času tvega. In ta diferenciacija je vedno bolj kruta. Človek in samo človeštvo je pač trenutno tako dograjeno.

Kakšne utopije a la komunizem, s katerimi so nas (na)basali v šolah, so trenutno neuresničljive; pa še dolgo ne bojo, kajti, kaj bi vse morali postoriti, da bi se bližali h komunizmu, brezrazredni družbi, vsakemu po njegovih potrebah, ... Sigurno ga ne bi smeli srti naprimer z usmerjenim izobraževanjem, monokratičnostjo sistema, militantnostjo v družbi, kjer sta naprimer alkoholizem (glej primer Rugelj) in nacionalizem pravzaprav politično zaželjena, kjer je razvijanje informacijskega sistema oteževano z raznimi administrativnimi ukrepi (glej na primer novi zakon o javnem obveščanju, ...), kjer se z vsemi sredstvi forsira

profesionalni šport, množični, rekreativni pa zanemarja, ... Vojni komunizem sigurno ni to, s čimer so nas v šolah filalili! In dobro je, da nas so; tako vsaj vemo, kje smo in kam plovemo.

Naj se študentje in nasploh mladi oglasijo, kakšno glasilo hočemo. Trenutni koncept je pač preizkušen, vklapljen in zato preživel, anahronističen. Časi se spreminjajo in mi se moramo; vsi skupaj, z njimi. Smo v nekem drugem svetu, ki je naš, zato ga izpopolnjujmo. Jaz in pisci v Tribuni smo še vsi mladi, življenje je še pred nami. Ali smo res zadovoljni s takim, kot ga trenutno živimo?!

1965. so se vodilni in seveda odgovorni v naši družbi zbal. Zbali so se brezposelnosti, ki bi zagrozila, če bi takrat šli v reformo; seveda, dalo se je živeti še naprej brez reformnega tveganja. Samo, kako dolgo!? Danes smo tam. Že nekaj let; pravijo, da 6 (!). Res je, da se je ta reforma, ki bi morala steči že leta 1965, začela počasi in potihem. Danes je marsikaj že prepozno, saj bo ta reforma prizadela sedaj preveč ljudi. Danes je organizacij, ki so nerentabilne, vse preveč, delavcev v teh organizacijah pa na desetisoče. Stečajni postopki so se marsikje začeli, logika trga je do neke mere sproščena, lažna solidarnost napokana (vemo, da je solidarnost rak rana za ekonomske zakonitosti), mnogi bodo eksistenčno ogroženi. Ampak, boljše danes, takoj, kot pa čez nekaj let. Ne se slepiti. Itd. itn. Dotaknil sem se le enega problema.

Poglejmi si v zobe: množica poskusov z različnimi političnimi sistemi je propadla. To vidimo še predvsem danes, 1985. leta. Albanija, Severna Koreja despota in karizme Kim IL-Sunga, Pol Potova rdeča Kampučija in še mnoge (!). Beseda država prihaja od glagola DRŽATI... seveda, držati ljudi na vrvi. Zaprti sistemi so v svetu, kakor je trenutno ukrojen, lahko zamisel le perverznejših despotov. Človeštvo (ta neoprijemljiv pojem) je en organizem pa če to hočemo ali ne. Tako smo se ukrojili, obmejili.

Leto 1986 je leto volitev v Jugoslaviji. Napovedani so lepotni popravki. Vendar je že sedaj vsem jasno, da se bo za temi fasadnimi popravki krojilo vse na star način. Odprte liste! Tajnost volitev! Voliti osebnosti, ki jim zaupam! Kdo si drzne izvoliti (namestiti si) funkcionarje brez mojega, državljanovega soglasja?!

Iz »izobraževalnih« ustanov še vedno prihajajo v veliki večini ljudje, ki niso sposobni analizirati sveta, v katerega so pahnjeni; ki so nekritično dovzetni na razne vrste PROPAGANDE; ki se nekritično pustijo bombardirati z, na vse načine, prirejenimi informacijami, jih nekritično sprejemajo oziroma se jim te informacije dan na dan zajedajo v podzavest (vemo, da lahko laž z vztrajnim ponavljanjem postane resnica!). Pazimo se, kajti knjige, filmi, vse vrste informacij, ki se prevajajo iz tujega v naš jezik, so vse prepogosto cenzurirane oziroma, da se lepše šliši, prirejene, kajti dobro se predpostavlja, da se slehernik ne bo spuščal v siziovo delo, v preverjanje. Etc. etc.

Naj na kratko preletim še prvi številki letošnje Tribune.

Tribuna, št. 1, 1985: razen naslovnice ne prinaša nič izvirnega oziroma posebej aktualno angažiranega. Odprto pismo študentov namenjeno IS SRS ste pač, ker ste študentski cajtung, morali objaviti. O bojkotu – po izvirnosti diši le zamisel A. Klemenca, da je delegatska konferenca »podobna« UK ZSMS. Brez komentarja. Izničiti to, kar je še edino dokaj izvirno in aktualno in ki **že prinaša napredek!** Z nečim si namreč moramo biti na jasnem, bojkot je svoje dosege, je uspel, seveda do določene mere in ker se nadaljuje, lahko dopolnitev do sedaj doseženega še pričakujemo. Seveda marsikdo z doseženim ni zadovoljen, nekaterim je bojkot velik trn v trupu; diskvalifikatorske floskule, da za bojkotom stojijo tuje sile, so značilne, jih poznamo in jih ne bi komentiral. Morda so pisci res kaj hoteli povedati, vendar, med hotenjem in napisanim je, žal, velik prepad, v katerem se lahko misli izgubijo. Danes se pač drugače piše!

Tribuna, št. 2, 1985: o uvodniku sem povedal na začetku. Botterijev traktat »Očisti mo Slovenijo! Toda česa?« je značilen. O vzrokih za nacionalizem piše, kot pač trenutno večina slovenskih informatorjev: vrme bo lepo, seveda, če ne bo deževalo itd. Veselilo bi me, če bi komentator v Tribuni dopisal, da so misli o vzrokih za nacionalizem zgolj prispevek k celotni problematiki in nič več. Značilno za Botterija ter vse ostale komentatorje je, da se stvari le dotika. O slovenskih Zelenih pač trenutno osrednji slovenski politični časnik Delo dosti bolj angažirano in informativno piše, kot pa v Tribuni. Prispevek Marka Povšeta o usmerjenem izobraževanju je do neke mere za del bistvo. Tako se piše! Na žalost že dolgo ni dobil Nobelove nagrade za književnost tako neaktualni pisec, kot je to letošnji. In prav vi se o Claudu Simonu razpišete ko ostali slovenski tisk na primer o Jančarju. Stran 13 je, razen dveh zmkzov M. Škol, solidna. Strani 14., 15, 16 – o, kaj bi vse lahko bilo objavljeno!

Ali si takšno potratnost s časopisnim pirjem lahko privoščimo? Sicer pa... pri nas je vse mogoče, a največkrat neracionalnost in neučinkovitost. Politika a la SAMO-DA SE FURA (ni važno kako)!

Sicer pa, kako si naprimer jaz zamišljam Tribuno pisanje?! Da sem kratek: pogledajte Debeljakovo Tribuno iz leta 1982, pogledajte sedanjo Mladino, Probleme, Novorivjo (zadnji dve zaradi angažiranosti kvalitete!). Posnemanje? Veste, posnemanje ali ne, **važna je kvaliteta, vsebina, ne pa oblika, fasada!!!**

Vse tole pisanje je izključno dobrohotno in ga tako tudi razumite!!! Saj mi res ne more biti vseeno, kaj berem, ker je še vedno življenja pred mano, kakor seveda tudi pred vami, Tribunaši ter tistimi, za katere pišete! Pisanje pa ima določen namen, vsaj imelo bi ga naj. Vse preveč je še pri nas pisanja, ki ima le ta namen, da se izpolni prostor, ki je za pisanje namenjen. Posnemajmo, vendar z logiko!

Ljutomer, 29. 11. 1985 IVO ŽAJDELA Ljutomer

ehoti oti ti

T. Velenje, 23. XII. 1985

SPOŠTOVANO UREDNIŠTVO!

Na konferenci ZZB NOV v naši KS sem sprožil nekaj kričečih problemov in bi rad posredoval tudi vašim mladim bralcem, ker menim, da je tema toliko aktualna, da bi jih lahko zanimala.

Po vojni so partizanski in partijski funkcionarji kot nova oblast ukazali strogo in celo najstrožje kaznovati »vojne dobičkarje«, tako so jih tedaj imenovali, zato, ker so bogateli tedaj, ko je ljudstvo trpelo vse mogoče gorje! Ti isti funkcionarji pa so pozneje postali kasta privilegiranih in od Boga dani nam voditelji, ki so ustvarili pet milijonov zakonov (katerih se držijo le, če jim grede v korist) in med temi je tudi Zakon, po katerem je lahko kasta bogati celo v POKOJU! Poglejte! Draginjski dodatek so poimenovali v »povišanje pokojnin«! In ker je to »povečanje pokojnin« je zakonito, da se tudi pokojnine povečujejo V Odstotkih! S tem se ustvarjajo zelo zaskrbljujoče socialne razlike med upokojenci, ki niso rezultat dela, temveč prigrabljenih pozicij! Tako npr. privilegirani upokojenec, ki ima ca. 150.000 din pokojnine, pri povečanju za 10 % dobi 15.000 din, istočasno pa ponižani in nepravilni reež s 30.000 din pokojnine dobi le 3.000 din! Vprašal sem,

zakaj je privilegiranc dobil 12.000 din več draginjskega dodatka, saj to ni rezultat dela, še manj pa stabilizacijsko obnašanje? K temu sem dodal, da ta poteptani mali človek z neupravičeno nizko pokojnino ni nič kriv, ker je le pošteno in uspešno delal celo svojo delovno dobo, da je država doživela gospodarski propad, temveč ravno ta bogata kasta je pripeljala državo na rob propada – breme »stabilizacije« pa slednji nič ne čutijo! Celo obratno – BOGATIJO! Do kosti so oglodali državo in še sedaj bogatijo na račun DVIGANJA CEN – večkrat se povečajo cene, večkrat zajamejo z veliko žlico delavskih žuljev in je razumljivo, ob taki morali, cene se nikoli ne bodo umirile! Koliko let že traja to ropanje družbe in delavčevih in drugih mravelj žuljev!? Do kdaj? To je ne le kriminal, temveč zločin zoper 60 % Jugoslovanov, ki živijo na robu egzistenčnega minimuma!

Na to moje razmišljanje mi je odgovoril neki »dosmrtni« funkcionar, da pokojnina ni socialna kategorija, temveč ekonomska! Na kar sem mu odgovoril, da ni ne eno in ne drugo, temveč CIGANSKA KATEGORIJA! Precenjuje svoj prispevek družbi, a podcenjuje prispevek neupravičenih revežev, ki so pri vsakem »povečanju« pokojnin vse bolj revni! Italijani pa draginjski dodatek delijo vsem upokojenim v enakem znesku! Tudi tam so inženirji, sodniki,

zdravniki in snažilke pa nikomur ne pade na pamet, da bi vpil na URAVNILOVKO, kar je seveda stvar MORALE! Pri nas ni nikoli bilo uravnilovke in je tudi nikoli ne bo tako, kot ni nikoli bilo plačila po delu in iz dela ter minulega dela in bojim se, da ga tudi ne bo doživela niti generacija zanamcev, toliko smo zasmradili s krivicami to družbo! Najbolj glasni zoper »uravnilovko« pa so ravno največji lenuhi in družbeni škodljivci!

Predlagal sem tudi, naj se vsem »stabilizacijskim dobičkarjem« oziroma socialističnim bogatašem odvzame vsa imovina in se jim da pokojnina 20.000 din na mesec, tako da bodo sami poskusili odpirati vrata birokratov in jih prosjačiti za miloščino zaman, kot to počnemo mi, sedaj in tukaj, ki s svojim dolgoletnim poštenim delom od jutra do večera nismo dobili od družbe niti toliko, da bi človeško živeli – celo to se dogaja, da si je upokojeni rudar vzel življenje zaradi pomanjkanja denarja! No, to je druga tema. Ker sem human človek, ne zahtevam »sekanja glav«, kot so svoičas oni počeli! Vsaka čast izjemam, ki so obogateli s svojim delom, sposobnostjo, kreativnostjo! Veste, zelo trdovratno se branijo in bojijo za svoje bogastvo, ki ga vsekakor ne bodo nesli na oni svet! Uporabljajo razne etikete, insinacije, polresnice in celo laži samo, da bi diskreditirali »kritizerja«! Menim, da je potrebno biti kljub vsemu vztrajen in odlo-

čen – saj si nihče ne želi krivične družbe, mladi bi morali odpravljati (najprej pri sebi) krivice in graditi medsebojne MORALNE VRLINE, toda nikar tako, kot je to počel vzornik privilegirancev – Nietzsche!

Ne borim se (in nikoli se nisem boril) za nobeno bogastvo, ker to ni sreča, borim se za moralne človeške vrednote in za človeka dostojno življenje – brez bogastva! Sreča je ljubezen in srečen narod – tega nam manjka! Gotovo že veste, kako se počuti človek, če se mu dela krivica?

Obilo uspeha v 1986. letu vam želi

SLIVAR MIHAEL
63320 Titovo Velenje
Slandrova ul.
Telefon: (063) 856-351

P.S.
Pri nas je zelo razvrednoteno delo in družbena priznanja le zato, ker so nagrajevani družbeni škodljivci, zmikavti in delomrnezni ter srodna klapa!

Šem poteptani upokojenec s 30.000 din pokojnine in pasjim življenjem!

Veste, celo na sodišče nas dajejo, ker ne moremo plačevati stanarine, kakor, da smo sami krivi, da nismo dobili plačano milo delo – pravično!

WANTED

VSE OBČANE OPOZARJAMO, DA JE IZ PREVZGOJNE USTANOVE
NA GOLEM OTOKU POBEGNILA VEČJA SKUPINA NEVARNIH
KRIMINALCEV. PO ZADNIH VESTEH SO
SE ZATEKLI NA UREDNIŠTVO ŠTUDENTSKEGA ČASOPISA
„TRIBUNA“ IN PREVZELI
ČASOPIS V SVOJE ROKE.
KRIMINALCI SO OBOROŽENI IN ZELO NEVARNI

TRIBUNA GANG

ROBERT BOTTERI-METLA odg / v d/ ured. (185 cm, obleka: prekratka)
obsojen je na 15 let kiparstva na enem od otokov zaradi oskrnitve časti bullterierja

STANISLAV VIDOVIĆ-PATAK v.d/ glavnega urednika (120 cm obleka: spodaj brez)
obsojen je na 35 let požarstva na taistem otoku zaradi "jer je slomio troblonski nišan"

MARKO GAŠPERLIN-ŠEFE urednik VNANJE POLITICE (doma v severnih predelih poslužuje se očal)
obsojen je na "še sam ne ve koliko" in "še sam ne ve zakaj"
drugače deluje tudi kot vodja-boss manjše skupinice pregnancev

RUŽA BARIĆ-BOB ROCK urednica (210 cm, ošabnega vedenja)
obsojena na 10 let penzijskega bivanja v samici zaradi razmerja z mladoletniki-cami

MLADEN PETRETIĆ-GIDO urednik EKOLOG (manjše rasti lepega stasa mlad in zaletav)
obsojen je na 7 letno prisilno delo v eni od bodočih jedrskih centralah radi onesnaževanja okolice

BOŠTJAN KENDA-BOTAS glava tehnične redakcije (domoroдец)
zaradi utaje davkov in prekupčevanja z pop-bendi obsojen na dve leti kidanja karbita v Ruschach /

VOJKO ZUPANC-VOJC distributer obsoja vse tiste, ki so se znašli nadn njegovim telesom in imenom ter starostjo.

FOTO-GIGI

BIG BROTHER IS WATCHING YOU

FOTO-GIGI

Izdajateljski svet :

Danilo Turk, Klenovšek Bojan, Ale6 Aleš Kardelj, Ida Novak,
Gabi Čaćinovič - Vogrinčič, Jasmin Držanić, Boris Kononenko
Marta Macedoni, Ruža Barić, Mladen Petretić

Lektor: Vid Snoj

Fotografi: Futy and GiGi

Oproščeno temeljnega davka za promet po sklepu št.421 - 170

Kersnikova 4 Ljubljana telefon : 319496

Časopis študentov univerze E. Kardelja Izdaja UK ZSMS